

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserat:
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 223.

V Ljubljani, v soboto 28. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravništvu:

Vse leto 20 kron. | Četrt leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ | Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. | Četrt leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ | Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravništvo „Slovenca“.

Naša bilanca.

III.

Z orjaško silo je odbil naš narod sovražni naval nasprotnih sil na svoje svetinje. Upoštevač razmere, v katerih smo nekaj let živeli, upoštevač skrajne napore liberalcev, kakor smo jih včeraj premišljevali, se moramo res čuditi, da imamo sploh še kakkega poslanca. Čudno, da se ni ljudstvo z gnjevom od nas obrnilo in se vrglo liberalcem v naročje!

Toda ne! Ravno to, da so liberalci stvar do skrajnosti tirali, jim je škodovalo. Allzuscharf macht schartig, bi rekli Tavčarjevi zavezniki.

Če »Narod« in njegovi trabanti duhovnom kar tako čez vso mero zabavljajo, potem si mora vsak količkaj trezen če tudi liberalen človek napraviti sodbo: »E, tako hudo pa tudi ni; taki lupi duhovni vendar niso, kakor jih slikate; saj jih sami vidimo«. In po tem sodijo tudi druge tiraže in »farbarije«. Dobromislečim ljudem pa, videč to brezkončno hujskanje, kri zavre; in če so bili tudi sicer mirni, jih to razpali in dvigne

na odpor. Tavčar je govoreč v Krškem o Wolfu in Wolfovich, svojih pobratimih, sam priznal, da radikalne stranke nimajo trajnosti. To je res. Pa ni pomislil, da je s tem prerokoval usodo sam svoji stranki.

Izzivanje rodi odziv. Sedaj se pa liberalci jezite, da so naši tako pridno agitirali hodeč od hiše do hiše. Sami ste krivi! Da nas niste prisilili, gotovo bi ne bili. Zavednost in odločnost, ki vlada sedaj v naših vrstah, je plod vašega neumnega divjanja proti nam. In to je vzrok, da smo se zahvalili Tavčarju in njegovim pomagačem za lepi vspeli pri volitvah.

Da, tako je! Oportet et haereses esse! Dobra stvar mora imeti nasprotnike, in če se zanemari in pokvari. Učiteljica življenja, zgodovina, nam to neštetokrat potrjuje. Cim se katoličani udajo zaspanosti, pripusti vsemodri Bog, da jih prično pod kakoršnimkoli imenom in od kakoršnekolikoli strani pritiskati, da se zopet vzdramijo in unamejo. Zato je rekel Izveščar: Pohujšanje mora priti. Seveda je dodal: Toda gorje tistemu, po katerem pohujšanje pride!...

In sedaj le zabavljajte naprej na vsa usta! Ne bojimo se več vašega rohnjenja. To je zdravo za nas, kakor grom, ki zemljo pretresa, pa — zrak izčisti. Vaše grmenje nas bo očistilo, nas bo edinilo in okrepilo. Viste združili duhovščino, da je sedaj politično skoro do zadnjega vsa enega duha in enega srca. Dva, tri patrone imate še, ki imajo žalostno čast, da jih hvalite. Če ima priti na vsakih dvanajst eden, tedaj je to v primeri s številom naše duhovščine silno malo. Isto je storil Gabršček na Goriškem.

Kar se ni hotelo posrečiti dr. Mahnič, to je izvršil z lahkoto Gabršček Andrej. Tam so bili neki od sile dobrosrčni ljudje, ki si niso dali za nobeno ceno dopovedati, da bivajo liberalci na Slovenskem; Gabršček s svojo »Sočo« jih je o tem brž prepričal in jih — zedinil.

In ta proces se bo zvršil povsod prej

ali slej. Da bi si naši ljudje dali to za časa dopovedati, takrat ko ni še — polovico izgubljenega! Odlični rodoljub-lajik je nedavno to ločitev tudi v Primorju napovedal z dodatkom: In jaz bom takrat na katoliški strani. Mi z narodnega stališča to obžalujemo, neskončno obžalujemo, ali pomagati ne moremo... Mi smo le v defenzivi. Raje bi vrgli danes orožje iz rok, kakor jutri. Toda čen nas napadate, pripravljene bodite na naš odpor! In čem hujske nas bodete napadali, tem odločnejše se bomo branili, in kakor kažete tudi — s tem večjim vspeli!

Mi vas bi lepo prosili: Imejte pamet! Nehajte! Saj vidite, da nič ne opravite! Živimo mirnejše med seboj, če tudi nismo enih misli. Delajmo vzajemno, da vsaj naš narodni čoln otmemo, ob katerega vedno hujski valovi butajo. — Toda ker nimamo upanja, da bi ta naša prošnja kaj izdala, potem ne moremo drugega reči, kakor: Zabavljajte naprej, kolikor vam drago! Nas in naših ljudi se nič več ne prime. To, kar ste gospod Tavčar v Črnomlju kvasili, to je tak neusmiljen »duzel«, da, če se to da živinčetu vžiti, mora poginiti! Tako neprisiljeno smo se smijali, čitajoč vašo slavno govoranco, da že davno ne tako.

No, sicer — da govorimo odkrito in resnobno — če na prste gledate tistim duhovnikom, ki onečaščujejo svoj sveti stan, bodi vam! Nerodnosti samih nismo nikdar zagovarjali, dasi to ni redna in prava pot, boljšati grešne ljudi, če se njih grehi na veliki zvon obešajo. Če vam je to resnoba, naznanite vsakega takega pohujšljivca cerkveni oblasti, katera bo gotovo storila, kar je v njeni moči.

Saj ti nam največ škodujejo! Ti so prav za prav vaši zavezniki... Mi hočemo imeti čist, trezen, delaven, nesebičen, požrtvovalen klerus, zavedajoč se svoje svete, visoke naloge!...

Toda če zbirate resnične in zlagane grehe s celega sveta skupaj, če blatite in

grdite pavšalno vso duhovščino, med katero je vendar mnogo brezmadežnih in požrtvovalnih mož, če lažete tako, da ne moremo drugače reči, hudičovo, kakor ste te dni o vzornem svetotrojiškem župniku Perparju, če tako pobalinesko napadate našega dobrega, našega dičnega, v vsakem oziru brezmadežnega, svoj rod neizmerno ljubečega škofa, iz vsega tega veje in sili na dan vaša hudobija!... Vi nimate resne želje, kakor večkrat trdite, imeti dobro duhovščino; saj ravno one, ki so res slabi in svoje dolžnosti ne izpolnjujejo, vabite k sebi. Saj suspendirane, svoj poklic zanemarljivo duhovnike vabite celo k uredništvu svojih listov (ubožno izpričevalo za liberalne lajike!) in jim obetate plače in penzije iz ljubljanske občinske blagajne, če hočejo služiti vašim namenom.

Vi pravite, da ne morete le politikujočih duhovnikov; duhovnike, ki se svojega dela držé, da cenite. »Ko bi se duhovniki — pravite — svojega držali, politiko pa nam prepuščali, bi pa lepó v miru med seboj živeli.« To trditev jahate od nekaj; na to opirate vse svoje napade na duhovščino. »Duhovni politiko pustite, pa smo prijatelji!« — Človeku bi se prvi trenutek zazdelo, da je na tem morda res nekaj resnice. Ko bi se duhovni v politiko ne spuščali, bi si človek mislil, bi s tem nikogar ne dražili, bil bi mir v župniji, vsi ljudje bi radi v cerkev hodili, versko življenje bi se neovirano in bujno razvijalo. Toda — en pogled po deželi ravno nasprotno kaže. Tam, kjer ljudje liberalno volijo, tam so tudi versko zanemarjeni. Ne rečemo, da se to povsod do pičice ujema, ker so morda časih vmes kak drugi činitelji, a večinoma je to res: duhovniki, ki se za politiko, za volitve ne brigajo, tudi sicer svoje ljudstvo zanemarljivo. Politika je danes en kos dušnega pastirstva.

Zato pošteni ljudje naravnost in hudo zamerijo duhovniku, — znani so nam gotovi slučajji — ki se za taka važna vprašanja nič ne briga. Ni res torej, da vsled politikanja ugled duhovnikov gine in versko življenje trpi. Narobe je res: Vzlic va-

LISTEK.

Jeden poštenih klerikalcev.

Vsakdanja izkušnja nas uči, da spravijo včasih tudi prijatelji človeka v zelo sitne, da celo neprijetne položaje. Z duševno slepoto je udarjen, kedor te resnice ne izprevidi. Da je ta resnica splošno znana, potrjuje nam pri vseh kulturnih narodih udomačeni rek: »Bog me varuj mojih prijateljev, sovražnikov se bom že sam ubranil.«

Splošno znana je torej omenjena resnica, toda naši liberalci je očitno ne poznajo. In ravno oni imajo zelo nevarne prijatelje. Eden teh prijateljev sedi tam doli v vinorodni Dolenjski in izdeluje članke, dopise in druge časnikarske izdelke na debelo in na drobno ter jih po lastni ceni, namreč zastonj, oddaja liberalnim glasilom. Ta pa jih tiskajo in priobčjujejo in to je njih nesreča. Lasalle je svoje dni rekel, da piše vsako vrstico, katero spravlja na papir, ožročen z vso vednostjo svoje dobe. Da bi bile te besede geslo tudi dolenjskemu časnikarju, tega ne bo trdil, kedor je le enega njegovih duševnih plodov zaužil. Toda po našem mnenju bi smeli liberalci od njega z vso opravičenostjo zahtevati, če že drugega ne,

vsaj v srednji Evropi navadne previdnosti. Ne, da bi morda kedo od njega zahteval tiste bistroumne previdnosti, katero nam popisuje James Fenimore Cooper tako krasno v svojih romanih iz življenja lovcev po severnoameriških pragozdih in prerijah, takih pretiranih zahtev liberalci opravičeno do svojega dolenjskega časnikarja ne morejo staviti. Ali, kakor smo rekli, čisto navadne srednjeevropske previdnosti pa od njega popolnoma lahko in po vsej pravici zahtevamo. Tudi te pa, žal, nima. Čujmo!

Kajneda, dragi bravec, do sedaj si iz ust liberalcev čul in po njihovih časopisih bral vedno le, da so vsi »klerikalci« nepošteni. To je vsakemu pristnemu liberalcu dogma. Ne rečemo, da bi liberalci sicer menili se za dogme, še norčujejo se iz njih. Toda to velja le o verskih dogmah. V politiki jih imajo liberalci vse polno, in kedor ne veruje nanje, tega polože na politično gromado. Čisto hladnokrvno store to, in ko se uboga žrtva cre in peče, kade liberalci mirno svoje smodke in čitajo »Slov. Narod«. In dogma o »nepoštenih klerikalcih« je eden izmed temeljev, na katerih sloni poslopje našega liberalizma.

Sedaj pa pride ta nesrečni člankar in piše v sredo, 25. septembra 1901, v »Slov.

Narod« odprto pismo preč. g. proštu dr. Elbertu, ter mesto podpisa stavi na konec tega pisma besede: »Jeden poštenih klerikalcev«. Priznava je torej s temi besedami, da so »klerikalci« pošteni in da dolenjski člankar taji dogmo o »nepoštenih klerikalcih«. Ali pride za to na gromado? Ako se to zgodi, prepričan naj bo, da sicer zgodovinska fabula pripoveduje le o eni sami »sancta simplicitas«, ki se je pokazala, ko je stal Hus na gromadi, da jih bo pa pri njegovi gromadi nebroj. To mu bo vsak poznavalec liberalcev potrdil.

Torej dolenjski liberalni člankar skriva se pod krinko poštenega »klerikalca«, da bi jih nekaj gorkih zasolil preč. g. proštu in vsem »klerikalcem«. Poglejmo, ali se je možu, ki je pri podpisavanju svojega odprtega pisma bil tako nepremišljen, posrečila vsaj ta maškerada. Koj v začetku odprtega pisma piše mož: »Vse, kar se je dozdej storilo v povzdigo naših mest in s tem v korist večjega delavskega in pridobitnega kroga obrtnikov (kajne, krasno je pa to povedano, krasno, dragi bravec, da nikoli tacega!) vse se je storilo po liberalcih, nasprotno pa so klerikalci bili meščanstvu pri vsakem koraku protivniki.« Salamensko se zna za svojo »klerikalno« krinko skrivati, dolenjski ta po-

litikus, kajneda? »Lepa maska, jaz te ne poznam«, tako mu mora vsakdo reči, ki ga sreča na politični maškaradi v »Sl. Narodu.« Toda le naprej glejmo: »Klerikalci zamerimo komaj jednega krojača in čevljarja preživeti.« Kajne, ljubi klerikalci, to je pa čudna trditev, okoli 27.000 nas je samih deložnozborskih volivcev v strah in grozo liberalcev, pa le enega samega krojača in čevljarja! Ta dva morata biti prava čudodelca, da nas vse obujeta in oblečeta, in za služiti morata, zaslužiti! Pa le naprej, oh le naprej, dokler je še odprtega pisma kej! »Kmet ne porajta, če ga duhovniki še toliko z lažmi pitate, meščan pa tako laž zameri... dolenjsko meščanstvo še ni v duhovenski šoli bilo, še nima kosmate vesti... ves direndaj nastopa plača katoliški sklad...« To je pa že tak »klerikalec«, da mora vsak slepec reči: »To je pravi, pravcati klerikalec in nič drugega, kot klerikalec.« Sedaj bo svet verjel in za resnico imel, da je preč. g. proštu in nam vsem klerikalcem bral v sredo v »Slovenskem Narodu« levite prav pravcati pristaš naše stranke, in da nas še lastni pristaši ne marajo.

In pisec tega odprtega pisma očita prečastitemu g. proštu in nam drugim »klerikalcem« — neumnost...

šemu silnemu, že toliko let trajajočemu hujskanju, liberalci, se ljudstvo svojih pastirjev bolj oklepa, škofa še z večjim veseljem vsprejema, se verskih vaj pridneje udeležuje, katoliških načel krepkeje drži, je politično za sto procentov zavedneje in odločnejše, kakor preden ste to divjo gonjo začeli! Toliko ste dosegli z vsem popirjem, ki ste ga pomazali in med ljudi vrgli.

Ce sedaj Tavčar grozi z jajci in da se bo maščeval s tem, da bo v deželni odbor naklanjal podpore le svojim, češ, če boste z nami, dobite vse, če ne, pa nič — je to le znamenje najgloblje korupcije v stranki. Ali boste iz svojega žepa podpore delili, ali iz deželnega? Krivico delati je grdo, s krivico očitno se bahati pa stokrat grše. In če stranka to mirno prenaša, kaže, kako je izgubila ves čut za pravičnost, poštenost, dostojnost. Če je tako, potem smo — na koncu. Potem pa je tudi prav, če štajerski, koroški, goriški, tržaški, istrski deželni zbor takó kruto, tako barbarsko pometajo s slovenskimi manjšinami. Potem molčite in se ne pritožujte čez nje, če ste sami slabši od njih!

Če je tako, da le pest odločuje in pravica nima nič več govoriti, potem je najjednostavnejše, da deželni zbor sklene in odbor izvrši zakon, po katerem se morajo vsi „klerikalci“ v štirinajstih dneh izseliti iz dežele, boste imeli vsaj mir!

Mi vemo, da ste zmožni strankarsko-krivično ravnati; če bi se tudi ne bili očitno bahali, saj ste že dovolj pokazali, da znate. No, mi se tudi tega ne strahimo! Videli ste, da naših mož tudi s to grožnjo niste pridobili.

Mi vemo, da bo tudi tega nasilstva konec. Nekaj časa se boste s pomočjo Nemcev še vzdržali, se repenčili nad nami in zlorabili svojo moč. Toda vsaka krivica se izravna in prišla bo ura, ko se bo tudita. Čem večjo silo boste delali, tem gotoveje in tem preje! Prišel bo dan plačila. Hujše čase je že cerkev srečno prestala in hujše sovražnike premagala. Marsikdo je že butal z glavo vanjo, pa si jo — razbil.

Ravnokar prestan skušnjo nas uči, da ste s svojim nasprotovanjem le nam pomogli do vsestranske in krepke organizacije, ki se je vrlo obnesla. Uči vas, da jenjate za časa, če se nočete še hujše ruinirati. Tako početje, kot ste je doslej uganjali, mora roditi le odpor vseh poštenih elementov in roditi ravno nasproten sad. Ako se vam pa le ljubi, pa nadaljujte; naše čete — o tem nas potrjuje vsa preteklost — se

bodo ob tem le namnožile in ukrepile!

„Novi kulturni boj!“

Ta beseda se je izrekla na zadnjem shodu nemških katoličanov v Osnabrücku. Vse katoliško časopisje je to, sicer ostro besedo, odobraval. Saj se v resnici vedno in vedno išče priložnost, da se zada katoličanstvu kak sunek. Sicer je na Nemškem oni kulturni boj, ki ga je nekdanj bojeval Bismarck, nemogoč, a na tihem se nadaljuje vedno. Ne več z zunanjo silo, ampak zvičajno hoče vlada dobiti katoličane v svojo oblast s tem, da se skuša vriniti v notranjo upravo cerkve.

Pred vsem gleda vlada, da bi spravila na škofijske sedeže neodločne može. Zlasti med Poljaki je to jako nevarno, ker edino le v cerkvi dobi na Pruskem Poljak še utočišče za svoj jezik. Pruska vlada pa bi rada dobila katoliško cerkev tako v svoje roke, da bi ji služila kot germanizujoče sredstvo.

Zato moramo tudi z narodnega stališča vedno z veseljem pozdravljati vsak napor katoličanov, da si ohranijo cerkev neodvisno in svobodno, in da tam razderó krivične vezi, kjer tarejo cerkev. S tem, da se cerkev na Nemškem bori za svojo svobodo, bori se hkrati tudi za obče človeške pravice, in torej tudi za svobodo in pravico zatiranih narodov.

V Poznanju izhajajoči poljski tednik „Praca“ objavlja razne žalostne posledice, ki jih ima vedno hujše umešavanje pruskih uradnikov v notranje cerkvene zadeve. Vlada kar ukazuje, da se ne sme več pridigovati in poučevati v poljskem jeziku. Zdaj ima duhovnik na izbiro, ali se uda vladi, ali pa se izpostavi šikanam pruskih uradnikov in žandarjev. Pruski učitelj kar „odbere“ one poljske otroke, ki se morajo poučevati v nemščini, in duhovniku ukazuje, da jih mora katehizirati v njim neumljivem jeziku. Dogodilo se je, da je vlada zabranila ordinirati klerike, ker so poučevali v poljskem jeziku. Na škofove pritiska vlada vedno, da bi pomagali pri germanizaciji Poljakov.

Študentska naredba, da bi se i krščanski nauk poučeval v nemščini, se je v nekaterih šolah popolnoma izvedla. A nižji uradniki gredo še dalje. Ko je 19. junija župnik Nižinski v mestecu Dobricah pripravil poljske otroke na prvo izpoved, pridrl je mestni župan z žandarji v šolo in podil župnika in otroke iz šole, ter ukazal, da sme poljska šola biti samo v cerkvi. Nadškof gnezden-skopoznanski dr. Stablewski se je pritožil na višje instance, a brez uspeha. Zato je škof tožil župana zaradi motenja vere pri sodiščih, ker politična oblast ni hotela storiti ničesa. Policija hodi okoli kramarjev in knjigarjev in jim konfiscira poljske molitvenike. Proti nadškofu dr. Stablewskemu se je vnel nedavno vroč novinarski boj v

demskih listih. Kaj je naredil? Pozdravil je s pismom poljsko društvo treznosti ter ga blagoslovil. Ko našteva slabe strani pijančevanja, omenja tudi, da pride pijanec ob svojo posest, katero dobi potem tuji človek v roke. Brž so razvpili, da je nadškof Stablewski Pruse zmerjal s „tujci“, ter ga črnili pri vladi, da je sovražnik države. Take stvari se vedno pogosteje ponavljajo v Prusiji.

Tu se cerkev seveda ne sme udati. Ona je poklicana za vse narode in se ne sme ponižati za sredstvo v roki te ali one, posebno še — luteranske vlade.

Zato so pa vsi nemški katoličani z veseljem pozdravili breve papeža Leona XIII., ki brani neodvisnost cerkve od pruske vlade. Posebno pri volitvi nevlh škofov je cerkvena svoboda jako v nevarnosti, ker na kapitole pritiska vlada, da bi izvolili nji prijetne može. Papež pravi, da mu je prišlo na znanje, da se pri volitvah škofov, h katerim nimajo pravico katedralni kapitoli, čisto umešavajo zunanji vplivi, kateri se nikakor ne skladajo s svobodo cerkve in z destojanstvom svete stolice, in ki tudi niso v soglasju z dogovori, katere ima sveti oče s posvetno oblastjo. Papež ukazuje, naj se skribi, da se vsako posredno in neposredno omejevanje svobode odstrani.

To pismo je bilo jako umestno, kakor se vidi. Vladni krogi so sicer nekoliko užaljeni, a katoličani so dobili pogum, in marsikatera zloraba, ki bi morda postala usodna za bodočnost, se je s tem odvrnila. Zlasti Poljaki na Nemškem so pozdravili to naredbo z velikim veseljem. Dejstvo, da se cerkvena oblast upa povedati resnico tudi železni pruski vladi, je povzdignilo pri njih še bolj njen ugled, in oni vidijo v katolicizmu svojega edinega branitelja in prijatelja.

Zadnja politična pravda v Torunu pred svetom pač ni povzdignila pruskega ugleda, a Poljakom je več koristila, nego škodila. Državni pravdnik je posadil na zatožno klopi šestdeset poljskih gimnazijcev! Kaj so storili! Državna oblast te skoro še otročje mladeniče toži, da so državi nevarni, ker so se skrivaj učili — poljske literarne zgodovine in brali poljske knjige. Torunski sodniki so sami izprevideli, da to prav za prav ni pri sodišču nič kaznivega, ker spada prav za prav le pod jurisdikcijo šolskega ravnatelja. A treba je bilo najti zaročnike! In zato so rekli sodniki, da če tudi ni to nič kaznivega samo na sebi, je pa kaznivo zato, ker so imeli poleg tega ti učenčki namen, poljsko narodno mišljenje vzbuditi in politična nasprotja v pruski državi poostriiti! In zato je moralo mnogo nedoletnih golobradih gimnazijcev iti v ječo!

Torej velika, z železom in krvjo skovana Pruska trepetala pred par mladiči, ki so toliko pametni, da ne popivajo in si ne se-

kajo obrazov, kakor nemški burši, ampak se — uče maternega jezika! Ta pruska gorečnost je bila še pametnejšim Nemcem preveč. Katoliška „Kölnische Volkszeitung“ je imenovala to pravdo „der preussische Antikinder Kreuzzug“, milanski „Osservatore Catolico“ pa dostavlja: „Na ta način si pač Prusija ne bo povišala ugleda. Mladini so najljubše one stvari, ki so ji prepovedane. Ti mladeniči, ki so bili zdaj obsojeni, morajo postati sovražniki pruske države. Sploh pa kaže vspeh, da Poljakov na ta način ni mogoče zatreti.“

Bismarck je opravičeval tako postopanje proti Poljakom s tem, da si Nemčija sprizajni Ruse, ako bje po Poljaki. A zdaj so tudi v Rusiji razmere že precej drugačne, in razmerje mej Rusi in Poljaki se je nekoliko zboljšalo. S časom bo morala tudi Prusija spoznati, da se s tako silo ne dajo zatreti niti vere, niti narodnosti.

Plačano prijateljstvo.

Avstrijska vlada je dne 7. dec. 1891 državnemu zboru predložila trgovinske pogodbe med Avstrijo, Nemčijo, Italijo in Belgijo. Tedanji načelnik odseka, ki je pretresal pogodbe, dr. vitez Bilinski, je označil te pogodbe kot delo, ki ima v gospodarskem in političnem oziru evropski, skoraj svetovni pomen. In tedanji trgovinski minister, marki Bacquehem, je rekel o pogodbah: „Nobena se ne more odkloniti, ako hočemo, da se vse uveljavijo. To ni odvisno od vladne želje, temveč pogodbe so z namenom tako zagvozdene. Mi hočemo gospodarsko polje utrditi in pozneje razširiti. Vlada torej zahteva, da se vse pogodbe vsprejmo ob enem in brez vsake premembe“. To se je tudi zgodilo in dne 1. jan. 1892 so pogodbe stopile v veljavo za dobo 12 let.

Takoj izprva pa je bilo vsakemu jasno, da so bile trgovinske pogodbe naravna posledica trodržavne zveze, kakor je tudi jasno in naravno, da bodo nove trgovinske pogodbe ugodno ali neugodno vplivale na politično razmerje med Avstrijo, Nemčijo in Italijo. Opetovano pa smo že naglašali in dokazovali iz izkustev zadnjih let, da Avstrija dobro plačuje to politično prijateljstvo, ki slovi kot tercet v evropskem koncertu. Nemčija nas blagoslovja in preplavlja s svojimi „hajlovci“ in nemška diplomacija se vede, kakor bi bila Avstrija že njen gubernij. To je nedavno na vsa usta izpovedal dunajski dopisnik monakovske „Allg. Ztg.“, mož, ki dan na dan vleče na ušesa pogovore v raznih višjih pisarnah in pridno na kljuko pritiska v palači ministra za vnvanje posle. Tako pripoveduje, da je imel nemški poslanik na Dunaju knez Eulenburg čez glavo dela, ko je za ministra Thuna l. 1899 kriza pretresala Avstrijo.

„Temni oblaki so se zgrinjali nad trodržavno zvezo, ker Čehi so delali proti zvezi z Nemčijo . . . Tedaj je knez Eulen-

Miniature.

Ruski spisal V. S. Lihačev. Posl. —kl—.

III. Pijanec.

(Konec.)

In moral sem si priznati, da so vsi dokazi obrnjeni proti meni. — Golubovi imajo otroke, zmirom čedno opravljene, toda naši razcapanci! . . . Kulčiški otroci imajo vzgojiteljico, naši še prave pestunje nimajo — na vse naj bi ona sama pazila! Otroci Nikitinovi so kakor nekaka svila — skromni, spoštljivi — toda naši? Kar po glavi hodijo, za roditelja se niti ne zmenijo! . . . A kdo je tega kriv? Oče. Ne zmeni se za nič, ne nadzoruje ničesar . . .

Sveta resnica. Toda — čudna stvar! Ti-le razcapanci, ti-le nekaznovani, nespoštljivi otroci so me imeli tako radi, kakor si samo oče more želeči. Pijanega me niso videli nikdar — k večjemu nemara za trenutek. Na to sem zmerom skrbno pazil, da jim takšen nisem prišel pred oči. Toda nattrkanega — Bog vé kolikokrat. In veseli so me bili zmerom — poprej. To pa sem si pojasnoval s tem, da so se takrat smeli poljubno igrati, prevračati kozle, da je bilo vse polno smeha in vrišča . . .

Ko pa sem nehal piti, sem videl v tem zares nekaj nered. To se mora predrugačiti! In otroci so postali kmalu krotki.

Od otrok — je prešlo na prijatelje. Imel sem dva, tri tovariše — odkritosrčne duše, toda baš takšne pijance, kakoršen sem sam. Prišli so enkrat k meni ter se usedli. Razgovor se le ni mogel pričeti. Postavil sem jim steklenico na mizo — izpraznili so jo in oživel. A s tem so se mi tudi pristudili! Ko sem zrl na nje, kako so čašico za čašico gotlajle prevračali ter mlaskali od laskomine — se me je polastil gnjus nad človekom! . . . Vstali so, jeli se poslavljati — jaz pa sem molčal, nisem jih vabil v drugič. Snršli smo se še nekolikrat ter se končno razšli za zmerom.

Prišla je vrsta tudi na ženo. Ali je že dolgo, kar sva se vzela? Ali je že davno, kar je bila še mlada deklica? Kam je prišla njena mladost, njena svežost? Sedaj je postala iz nje starka, prava starka! Kedaj se je tako postarala?

Takšna žalost se me je polastila, da mi ni mogoče tega izpovedati. Žalost in — sramota. Kar-koli je imela — vse mi je dala. Jaz pa ž njo v poslednjih dveh letih nisem dveh besed po človeški izpregovoril; molčal sem, ali se grizel ž njo — drugače ne. Pridodajmo, da tudi jaz nisem živel mirno . . . kako še le ona . . . ženska!

»Cemu neprestano sediš doma?« vprašala me je onokrat žena.
»Kam neki naj grem?«
»Sveti Bog? Ali res nimaš kam iti? Bodisi h Golubovim.«
»Samemu se mi ne ljubi.«
»Torej pa pojdem, ako hočeš, s teboj . . . Kaj? — Pojdiva?«
»Pojdiva.«

In šla sva. Prebila sva ondi ves večer. Nič posebnega. Potem sva še obiskala Kulčiske in Nikitinove. Povabila sva jih v znamenje k sebi. In tako je šlo dalje — enkrat smo šli mi k njim, v drugič pa oni k nam. Vse lepo in prilično — brez razžaljenja. Ti si z vsemi zadovoljen, kakor so tudi drugi zadovoljni s teboj . . . da, celo tašča! . . . Kaj še hočeš več?

Enkrat je šla žena na posete, jaz pa sem ostal doma — nisem se počutil dobro. Otroci so zaspali. Vlegel sem se na zofa ter se zamislil . . . Predstavil sem si svojo minuloost, primerjal jo s sedanostjo . . . in se prestrašil.

Kam sem dospel? S kom se pajdašim? Kakšne so moje koristi, moje težnje? Saj mi ves ta čas ni zasvetila v glavi niti jedna živa misel. Srce mi niti jedenkrat ni uda-

rilo urneje, nego navadno! Niti jedna solza mi ni privrela iz oči! . . .

A otroci? Kam je neki zibnila njih ljubezen, kje je njih udanost? Odstranjajo se, bojijo se me . . . spoštljivo segajo po moji roki . . . Sramota!

Kaj mi je storiti? Kako poklicati nazaj vse to dragoceno življenje? Cemu si živel in kam te zopet tako strastno, nezmagljivo vleče? Ali pa za to še ni prepozno?

Poskočil sem, oblekel se ter šel — kamor so me nesle noge . . .

Šel sem in šel . . . Tu zagledam znano mi krčmo . . . Krenem va-njo in ostanem tam . . .

Od tega časa zopet pijem. Žena in tašča se prepirata z menoj, toda otroci me imajo radi ter se mi dobrikajo. Tudi prijatelji so se zopet našli in duša se mi je ukrepila, kakor bi bila vstala od mrtvih . . .

Ne smejajte se. Ne mislite, da oglasam rešitev v pijančevanju! Pijančevanje je — gnusna, odurna reč . . . toda to, kar ljudje vtapljajo v njem, je še odurnejše. Blažen on, kdor se zna ubraniti in komur moči zadoščujejo . . .

Toda to je že podobno spokorni pridigi. To pa ni moja stvar.

burg moral na Dunaju odkrito izraziti bojazn, da je trozveza v nevarnosti, ako zmagajo slovanske težnje; toda suma ni smel vzbuditi (!), da je zapustil diplomatično polje in se hotel vtikati v notranje avstrijske razmere. Kdor je tedaj na Dunaju malo ališal izza kulis, tega to najnovejše razodetje ne iznenadi. Toda vse vladno časopisje je seveda take govorice tedaj zavračalo kot izmišljene. Danes pa smo srečno prijadrili tako daleč, da celo resnejši nemški politiki zahtevajo še ožjo zvezo z Nemčijo, s katero naj bi se polagoma spojila stara habsburška država. Nemški Mihelj je v istini jako skromen!

Na drugi strani je te dni italijanski diplomat, kateremu je zgodovina trodržavne zveze dobro znana, odkril oziroma potrdil domnevanja o koristih, ki jih ima Avstrija od zveze z Italijo. Ta diplomat pripoveduje v nemški reviji, da se je tedanji italijanski minister za vnanje posle, grof Robilant, protivil novi politični zvezi z Avstrijo in Nemčijo, češ, da za Italijo ni več nevarnosti. Trozveza bi se l. 1892 tudi ne bila obnovila, ko bi ministerski predsednik Rudini ne bil izposloval za Italijo gospodarskih koristij. Ena teh koristij je znana vinska klavzula, ki je bila »conditio sine qua non« za politično zvezo. Italija je od Nemčije zahtevala carinske koncesije za italijanski izvoz. Pogodba z Nemčijo se je hitro izvršila, večje težave so bile z Avstrijo.

Konečno se je Avstrija udala, ker brez gospodarskih koncesij bi bila politična zveza z Italijo nemogoča. »Tako se je predrgačila trodržavna zveza in je za Italijo iz politične pogodbe postala gospodarska zveza. Salisbury je prorokoval umrljivost političnih zvez, in kar se tiče Italije, bi bila trozveza brez teh ugodnostij gotovo prenehala. Ker je Italija v prijateljskih razmerah s Francijo in jej od drugih držav ne preti nobena nevarnost, zato je za Italijo prenehala vsa politična važnost trodržavne zveze.«

Gotovo ni brez pomena in namena, da italijanski diplomat ravno sedaj odkriva zgodovino trodržavne zveze, ko se mej vladami vrše pogajanja o novih trgovinskih pogodbah. Danes so razmere povsem drugačne. Avstrijska poslanska zbornica je že sklenila, da ne odobruje vinske klavzule in zahteva višjo carino od italijanskih vin.

Istotako se javno mnenje upira nemški zvišani carini od avstrijskih pridelkov. Kdo bo zmagal, grof Goluchowski ali dr. pl. Körber? To vprašanje je danes velezanimivo, ker je opravičena bojazn, da zmaga prviin da bode morala Avstrija zopet pošteno plačevati politično zvezo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. septembra.

Praško zastopstvo pri cesarju.

V četrtek so bili pri cesarju v avdienci pod vodstvom župana dr. Srba razni možje, ki jih je odlikoval cesar povodom svojega bivanja v Pragi. Vlada je imel za vsakega prijazno besedo, razgovor z županom dr. Srbom pa je bil politične narave. Cesar je naglašal, da ga izredno veseli, da je povodom bližnjih deželnozborskih volitev prišlo do kompromisa mej meščanskimi češkimi strankami, mej Staro- in Mladočehi, ter izjavil, da je popolno prav, da se udeležujejo deželnozborskih razprav tudi take delavne moči, ki so kot manjšini pripadajoče, dolgo časa le od daleč presojale deželnozborsko delovanje. — Češki listi sodijo, da merijo te besede na Staročeh, nemško-liberalni pa so mnenja, da je menil vladar s temi besedami nemško manjšino. Pravo so zadeli bržkone prvi, ker je vladar tudi v razgovoru z inženjerem Kaftanom govoril o kompromisu mej češko-konservativno in slobodomiselno narodno stranko, od katerega je pričakovati najboljših uspehov.

Körber in vsenemci.

Razni nemški konservativni listi, pred vsem pa »Köln. Volkszeitg.«, so že pred več časom dolžili avstrijskega ministerskega predsednika nenaravnih zvez z voditelji vsenemške stranke v državnem zboru. Razni naši oficijozni krogi so temu tedaj ugovar-

jali z vso odločnostjo, a kakor sedaj stoje razmere, so imeli prav le prvi. Pl. Körber je jel zopet konferirati z vsenemškimi voditelji. Na ta način se vsenemški »kavalirji« pravčasno pouče o vseh vladnih namerah ter jih potem po potrebi preprečijo ali vsaj tako zasujejo, da pridejo njim v prid. Ministri in apostoli vsenemštva, posebnost Schalk, Berger in dr., vladajo na ta način sami našo Avstrijo. V takih razmerah se potem pač ni čuditi, če raste Wolfovcem greben, ostale patriotske in dinastiške stranke pa pri tem ne pridejo v poštev. Ministerski predsednik je gotovo poučen o vsenemškem programu in o delovanju te stranke, vendar ima zanjo samo besede opravičevanja in oficijozni listi celo očitajo drugim, da glede tega pretiravajo. Morda se bo vendarle našel človek, ki bo vladnim krogom odprl oči in jim dokazal, da pomeni veliko pogubo Schönerjanska kakor tudi vladna politika.

Záček ali Skené?

V čeških krogih se, kakor znano, mnogo trudijo, da bi postal prvi podpredsednik poslanske zbornice dosednji drugi podpredsednik dr. Záček. S to zahtevo se bodo brezdvomno strinjale večinoma vse desniške stranke. Nemoem ta kandidatura seveda nikakor ne ugaja ter sedaj z vso silo agitujejo za izvolitev posl. Skenéta, češ, da na drugem podpredsedniškem mestu nikakor ne sme sedeti Slovan. Ta zahteva je pa povsem pretirana. Saj je menda že dovolj, da predsednik zbornice ne pripada desnici. Gotovo preveč usluge bi se izkazalo stranki treh mož, takozvani moravski srednji stranki, ko bi bila kar dva njena člana v predsedstvu, mejtem ko bi stranke s 40 in celo 60 člani ne imele v njem nobenega zastopnika.

Politični oklic nemško-liberalne stranke na Češkem

Je včeraj zagledal beli dan, obenem pa tudi imena kandidatov za 14 kmečkih in 14 mestnih volivnih okrajev. Oklic se peča skoro izključno samo z narodnostnim vprašanjem. Dotika se sicer vprašanja glede preosnove volivnega reda ter reform na šolskem in nekaterih drugih poljih, a povsodi je prvi in skoro edini namen, pripomoči tako »zatiranemu« nemštvu veljavo, ki mu gre po mnenju kolovodij nemško-liberalne stranke. Z ozirom na premembo volivnega reda pravi nemško-liberalni klic mej drugim: Deželnozborski volivni red se mora premeniti v tem smislu, da bodo v enem volivnem okraju čim največ mogoče volivci enega jezika, da se pravičnejše razdelé mandati v mestni in kmečki skupini ter se ustanovi tudi za deželni zbor splošna volivska skupina. Volivnega oklica nemški liberalci seveda nikdar ne morejo sestaviti brez »jožefinistiškega duha«. Na dveh mestih se polemizuje proti vsenemcem, katerim se mej drugim očita, da zlorablajo narodno samozavest. — Edino dobro v oklicu bi bilo to, da se zahteva zmanjšanje števila veleposestniških mandatov, ki naj pripadajo novi skupini. Z oklicem je kajpada židinja iz Fichtegasse silno zadovoljna. O njem pravi, da je pozitivni poslovni program na realni podlagi nemške, svobodomiselnosti, socijalno-politiških zahtev časa se zavedajoče stranke, poleg tega pa jasen in razumljiv, in kar je menda še največ vredno, tudi resen in odkrit. — Tako in enako se hvali najnovejši manifest v židovskem glasilu. — No volivcem pač ne bo merodajen program, marveč delovanje nemško-liberalne stranke, ki se je vsikdar postavila v nasprotje s koristimi ljudstva. Ravno vsled tega pa stranka tudi ne more pričakovati, da bi prodrli nje kandidati tam, kjer bo odločevalo ljudstvo.

Grof Nostic o kompromisu v češkem veleposestvu.

Na občnem zboru katol. društva za Češko se je oglasil mej drugimi tudi grof Karol Ervin Nostic, da pojasni pomen ravnokar sklenjenega kompromisa mej konservativnimi in liberalnimi veleposestniki ter razloge, ki so vodili v tem vprašanju njegove somišljenike. Rekel je mej drugim to-le: Mnogo se govori in piše o baškar sklenjenem kompromisu za deželnozborske volitve in povsodi, kjer se najde le en liberalci, se kompromis ostro obsoja. Priznavam sicer, da je stvar zelo kočljiva posebno zame kot pri-

staša konservativne stranke, in se torej ne smem spuščati v podrobnosti. Pripomniti hočem le toliko, da je le pravično, ako se ena stranka ne obsodi v vedno pasivnost in torej dovoli, da dobi tudi manjšina svoje zastopstvo. Prva stranka ostane namreč tudi potem še večina in s tem tedaj večina v češkem dež. zboru nikakor ni v nevarnosti. Velike važnosti pa je poleg tega še izjava obeh veleposestniških strank, da hočeta zadevo v smislu predloga posl. Buquoy uravnati v deželnem zboru zakonitim putem. Češkemu narodu se s tem ne učini prav nikaka krivica, in s tem smo pokazali zopet le svojo dobro voljo, naj bi padlo seme na rodovitna tla in obrodilo mnogo sadu. — Tako je v splošnem poročal grof Nostic o zadnjem važnem koraku konservativnega veleposestva. Dr. Stranskega in ljudij njegove vrste mož seveda ni mogel potolažiti.

Ogerski Slovaki in volitve.

Poročali smo že, da je vodstvo ogerskih Slovakov letos aktivno poseglo v volivno borbo. V sedmih okrajih je postavila stranka oficijelne kandidate, v treh pa kandidujejo slovaški rodoljubi na svojo pest, a na program slovaške stranke, čegar točke smo svojedobno že objavili in se večinoma ujema s programom katol. ljudske stranke. Na zmago, razun v enem okraju, Slovaki ne morejo računati v sedanji dobi »čistih« volitev, vendar je pa že to velikega pomena, da se sploh udeležujejo volivne borbe. Pasivnost slovaški stvari le škoduje, v boju se pa narod probudi iz političnega spanja in jame delovati z novo svežostjo. Največ upanja na zmago ima kandidat Mudronj, posebnost še vsled tega, ker sta nastopila proti njemu dva liberalna kandidata, Lehotzky in Revay. Vladna liberalna stranka se resno boji za ta mandat in skuša vsled tega pregovoriti prvega liberalnega kandidata, naj odstopi od kandidature proti mastni notarski službi. — Največja hiba za Slovake obstoji v tem, ker nimajo zadostno inteligentnih in navdušenih voditeljev, in pa, ker nimajo prav nobenega resnega zaveznika. S katol. ljudsko stranko so sicer sklenili neko pogodbo, a jo izpolnjujejo le Slovaki. Mej tem ko Slovaki v okrajih, kjer niso postavili nobenega lastnega kandidata, priporočajo volivcem kandidate katol. ljudske stranke, je ta celo proti oficijelnim slovaškim kandidatom postavila svoje tekmece. Slovaški kandidat Kolar n. pr. nima od liberalne strani nobenega protikandidata, pač pa onega kat. ljudske stranke, katerega podpirajo sedaj tudi liberalci, samo da vržejo Slovaka. Res lepa zveza! Toda kaj hočemo, Mažar ostane kar je bil in navadno vselej pozabi na svoje obljube v narodnostnem vprašanju.

Szellova kandidatura.

Ogerski ministerski predsednik Szell zastopa v državnem zboru kot poslanec že nad 30 let št. gotaski volivni okraj. Tudi sedaj je, kakor je rekel deputaciji, ki mu je prinesla takorekoč mandat na krožniku, z veseljem sprejel kandidaturu, ker smatra to za plačilo in priznanje delovanja v državnem zboru. Potem je deputaciji na kratko razvil svoj program ali pravzaprav le samohvalo, ter opetovano izjavil, da le odločna liberalna politika more konsolidirati enotno ogersko državo, jo razvijati in ohraniti v blagostanju in svobodi. Konečno je deputacijo dobro pogostil in si s tem zagotovil mandat. — No, volili ga bodo tudi drugi, ki niso bili v deputaciji, ker ga bodo — morali, čeravno ga morda niti ne poznajo in dosedaj še prav nič niso občutili njegovega delovanja za svoje koristi.

Papež o zadevi zavoda sv. Jeronima.

Rimski list »Osservatore Romano« priobčuje v zadevi tega vprašanja naslednjo oficijelno noto: Ker nekateri listi, mej temi tudi »Glas Crnogorca«, še vedno pripisujejo papeževemu pismu »Slavorum gentem« političski značaj, izjavljamo še edenkrat, da se ne more trditi nič bolj nasprotnega pravim namenom papeževim. Ta nima v svoji očetovski ljubezni do slovanskih narodov pred očmi družega namena, nego organizovati kar najboljše zavod, ki je ustanovljen v prid iz raznih krajev došlim Slovanom. Ako se morda nahajajo Slovani iz Dalmacije in Istre, ki se raje imenujejo »Italijane« nego Hrvate,

tudi ti niso izključeni od pravice do zavoda. Isto velja o katoliških Slovanih barske škofije, ki se raje imenujejo Srbe nego Hrvate. Tu se torej ne gre niti za ime in ne za političko mišljenje. Ker se pa ne da tajiti, da so katoliški Slovani, ki izhajajo iz krajev, ki imajo pravico do zavoda sv. Jeronima, označeni v vseh oficijoznih statistikah v splošnem kot Hrvati, se je v označenem papeževem pismu Slovane splošno nazvalo z oficijelnim imenom. S tem pa seveda nihče ni prisiljen, naj se zove Hrvat, Italijan ali Srb.

Kraljica Draga in vprašanje glede prestolonaslednika.

Zanimiv dogodek se je pripetil glasom poročila milanskega »Corriero della sera« dne 23. t. m. v belgrajskem konaku. Vsi ministri z ministerskim predsednikom Vučićem na čelu so prišli skupno h kralju s prošnjo, naj opusti misel na proglašenje Draginega brata Nikodema Lunjevića za prestolonaslednika. Kraljica Draga je bila pri tej avdienci navzoča. Na besede Vučićeve je odgovoril kralj Aleksander: »Jaz hočem izvesti svojo voljo!« Ko je min. predsednik odgovoril, da mora v tem vprašanju priti v poštev tudi ljudska volja, je zaklicala kraljica Draga: »Pred vsem pride v poštev kraljeva volja.« Po teh besedah je prišla sproga pod pazduho ter ga odvedla iz avdijenčne dvorane ter siloma zaloputnila za seboj vrata. — Tako imenovani list. Kaj neki poreče k temu srbski narod?

Položaj v Bolgariji

Je po mnenju raznih patriotskih politikov precej brezupen. Vladi nedostaja potrebnega zaupanja v narodu, da bi mogla pričeti z reševanjem nujnih važnih nalog v svrhu zboljšanja materijelnih razmer. Pomaga si sicer z vsemi mogočimi sredstvi, da bi se vzdržala, da bi pa na pravem koncu prišla reševati dolgotrajno krizo, za to ji manjka volje in poguma. Karawelov je sicer pri svojem nastopu obljubil vse mogoče reforme, da bo storil čim največ mogoče v pomirjenju duhov in posebno napram nasprotnikom postopal tolerantno, sedaj pa opazujemo mesto tolerance le divjo gonjo proti političnim nasprotnikom, vsled česar so se nasprotstva tako poostрила, da je boj mej strankami skoro neizogiben. Posebno značilno pa je to, da je knez Ferdinand z malo izjemo ves čas v inozemlju, odkar je na krmilu sedanji kabinet. Knez se noče udeleževati sedanjega boja in vsi opozicijski poskusi so zaman. Uvidel je pa gotovo že davno, da prej ne bo miru, dokler ne pride na krmilo patriotska vlada.

Obsodba Mladoturkov.

Šestindvajset Mladoturkov, večinoma samih bivših višjih uradnikov, je te dni obsodilo na smrt posebno sodišče v Solunu. Vsi obsojeni bivajo sedaj v inozemlju in jih kajpada smrtna kazen doleti le tedaj, če se vrnejo v domovino, kar se pa bržkone ne zgodi tako kmalu. Obsojeni so pa samo radi tega, ker se na poziv niso vrnili iz inozemlja in se pod prisego odrekli mladoturškim načelom. Obsojeni so ministerijalni tajniki, poslanski tajniki, konzuli in drugi uradniki. Sultana, ki se čuti v vedni nevarnosti pred pristaši te stranke, bržkone tudi ta obsodba ne bo pomirila.

Socijalne stvari.

Zdrav socijalni napredek.

Mesto Varšava skrbi vestno za zboljšanje gmotnih in dušnih razmer tovarniških delavcev in delavk. Veliko se je že tam storilo za zboljšanje gmotnih razmer delavcev, sedaj pa se je storil važen korak naprej tudi v moralnem oziru. Lastniki tovarn so poskrbeli za to, da bi delavke ne delale skupno z delavci, dalje da bi bile delavke vsakokrat 20 minut prej izpuščene iz tovarne (opoldne ali zvečer) nego delavci. Iz delavnic, kjer delavke delajo, so nadzorniki odstranjeni in na njih mesto so prišle nadzornice; v delavnici, kjer morata oba spola vkup delati, nadzoruje nalašč za to naprošena usmiljena sestra.

Slovstvo.

Izšla je ravnokar »Družinska Pratika« za navadno leto 1902. V Ljubljani. Tisk »Katoliške Tiskarne«. Samozaložba. — Lična knjižica, ki stane 24 beličev, ima obilo tr-

govskih oglasov z vseh strani, in poleg tega še poučne sestavke o „Vzajemni zavarovalnici“, „Sopek Slomškovi izrekovi“, z naslovom „To in ono“ kratko poročilo dogodkov iz zadnjega leta, verski koledarček z naslovom „Kako bomo letos Bogu služili?“ popis „Ustanovnega zavoda za gluhoneme“, spis o „Ljudski posojilnici“, naše sejmice in nekaj zabavnih drobtin. Ta Pratika se je v kratkem zelo priljubila med našim ljudstvom, in po pravici, ker je res prav priključiva in sestavljena res v onem duhu, ki našemu ljudstvu najbolj ugaja. Želimo, da bi jo imeli na polici v vsaki hiši!

Profesor Janez Koprivnik nam je pa poslal drobno knjižico: „Lukčev Miha“. Slika iz kmečkega življenja na južni strani Pohorja. Svojim rojakom v spomin na ponesrečenega mladeniča spisal Janez Koprivnik. Maribor 1901. — Ker naši čitatelji najbrže še ne vedo, kdo je bil Lukčev Miha, jim povemo, da je bil Miha sin starega Lukčeva, ki je kmet v Lokvi. Miha je šel v gozd z vozom. Na poti je ležal bor, ki mu je zapiral pot. Prednji kolesi ne moreta čez. Okleščeni bor se začne valjati, vrže Lukčevega Mihca na tla, se valja po Mihčevih nogah, čez trebuh in prav do glave... Kako so ga našli in pokopali, se izve v tej 16. strani broječi knjižici.

Dopisi.

Iz Podrage, 26. septembra. Kdor pride v neposvečene predale „Slovenskega Naroda“, mora biti „nekaj“, pisal je „Slov. Narod“ lani za časa državnoborskih volitev, ko me je napadel. Tedaj mi je tudi obljubil, da mi v bodoče te časti ne skaže. Pa dopisniki „Slov. Naroda“ so ali jako slabega spomina, ali sem pa jaz v teku 10 mesecev toliko napredoval, da sem postal „nekaj“, kar poprej nisem bil. Da je temu res tako, priča sam „Slov. Narod“, ki si je moje skromno osebo od 7. do 17. septembra t. l. kar trikrat privoščil in poleg tega še moje ime trikrat debelo natisnil, da bi svet zvedel o imenitni moji osebi. Mene to priznanje, katero mi je zadnji čas nehoti izrekel „Slov. Narod“, in njegov „vestni“ dopisnik, prav veseli, saj mi, ako morem njemu in njega dopisnikom sploh kaj verjeti, priča, da sem zadnji čas zelo zelo napredoval.

Jaz sem toraj „nekaj“. Ne vem pa, ali je dopisnik, ki si me je zadnji čas trikrat privoščil, tudi „nekaj“, ali spada med tiste kapacitete vipavske doline, katerim le ugodne gmotne razmere, ki pa nikakor niso njih zasluga, pomorejo, da so „nekaj“, a v resnici so pa manj kot najrevnejši kmetič. Jaz, kakor pravim, tega ne vem in tudi vedeti ne morem, ker se dopisnik ni podpisal. Hočem mu pa vendar še enkrat skazati to čast ter mu nekoliko odgovoriti.

„Slov. Narod“ me izziva, da naj tožim, ker me obrekuje, da sem v pijanosti sv. zakramente delil. Povem mu, ako mu tega ni že kdo povedal, da sem pri zadnji sodnijski obravnavi, katero sem imel z Božičem v Postojni, sodniku odločno povedal, da nisem tako bojaželjen, da bi si pri sodnijah iskal zadoščenja, in da me kaj malo veseli po sodnijah hoditi in priče, ki imajo mnogo koristnega dela, okrog voditi. Dopisniku je toraj slobodno, da ostane pri svoji trditvi. Jaz pa ostanem pri svoji zavesti, da je to očitano nesramno obrekovanje, in sem prepričan, da mi „Slov. Narod“ z vsem obrekovanjem pri onih, ki me poznajo, časti ne bode vzel.

Nadalje me vprašuje, koliko vinarjev mi občina dolguje. To vprašanje je popolnoma neumestno, in dopisnik je moja besede v „Slovenca“ v dné 11. t. m. le po svoje zasukal. Jaz nisem trdil, da mi občina kaj dolguje, marveč le, da mi redno ne plačuje. Pri tem ostanem, kajti če se za preteklo in že dosluženo četrtletje plača šele čez 1 mesec ali še celo čez poldrugi mesec izroči, to vendar ni redno!

„Narodov“ dopisnik najbrže tudi slabo sliši ali je bil pa preveč od cerkve oddaljen, da ni mogel prav slišati, ali je pa eden tistih, ki v „Slov. Narodu“ jadikujejo, da je na malem površju vipavske doline 16 duhovnikov, ki pa navzlic temu, da je v vipavski dolini za službo božjo tako dobro preskrbljeno, kakor malokje drugod na Kranjskem, vendar ne najdejo časa, da bi spoznili ob nedeljah in praznikih svojo krščansko dolžnost. Eno ali drugo mora že biti, ker sicer bi kot „resnicoljuben“ dopisnik ne mogel pisati, da sem rekel, da bom otroke samo še po sv. maši krstil. Ako bi bil pazno poslušal, bi bil gotovo slišal, da sem oznanil,

da naj redno prinašajo h krstu jutraj po sv. maši. Posebej sem pa še opomnil, ako je pa treba prevideti bolnika, da sem vselej, in naj sem kjerkoli, takoj pripravljen postreči. To je resnica. Dopisniku le svetujem, ako je poštenjak, naj se poprej o stvari dobro pouči in potem naj poroča.

Ker mi dopisnik kliče v spomin, da sem v Podragi, mu pri ti priliki povem, da dobro vem, da sem v Podragi in da ravno zato tako delam, ker sem v Podragi. Vem pa tudi, česar mogoče dopisnik ne ve ali pa vedeti noče, da ima red v cerkvi določati le duhovnik in nihče drugi, najmanj pa še taki poročevalci „Slov. Naroda“.

Pripomnim le še, da je dopisnik kakor večinoma dopisniki „Slov. Naroda“, tudi pravi mojster v psovkah in priimkih. Gotovo se mu zdi bolj pikantno, ako svoje dopise z njimi posoli. Mene to nič ne boli. Ali je pa to zanj častno, to mu prepuščam v prevdarek. Povem mu le, da vsakemu količjak treznemu bravcu se tako pisanje gabi. In temu se ima tudi liberalna stranka mnogo zahvaliti, da v vipavski dolini propada, kar se je že dvakrat pri volitvah očitno pokazalo, ker obakrat je imela tu katoliško-narodna stranka večino. Naj „Slov. Narod“ še tako bobna v svet o 100 glasovih, ki so bili čez noč liberalcem odvzeti, naj se še tako usti o sili, terorizmu in zvižaji kat. narodne stranke, mi vemo, da je tole pesek v oči lahkovernim bravcem „Slov. Naroda“ in nekaka slaba tolažba za klaverno zmago liberalnega kandidata v vipavsko-idrijskem okraju. Mi smo popolnoma prepričani in tudi vsi le še količjak trezno misleči liberalni volilci morajo pripoznati, da je ravno nasprotno resnica, in da so še celo mnogi volili liberalno, katerim ne gre volilna pravica.

Toliko za danes, in to je tudi moj zadnji odgovor na lažljivo zasukana poročila „Slov. Naroda“, ker si štejem pod svojo čast, še nadalje „Narod“ dopisnikom odgovarjati. Zato bom pa pisal in poročal „Slovenčevim“ bravcem, kadar se bo meni zdelo, in ne, kadar me bo kdo izzval. Gustav Koller, župnik.

Tedenski koledar.

Nedelja, 29. septembra: 18. pobink, Mihael, nadangelj; evang.: Jezus ozdravi mrtvoudnega; Mat. 9. — Ponedeljek, 30. septembra: Jeronim, sp. — Torek, 1. oktobra: Remigij, šk. — Sreda, 2. oktobra: Julijan, muč. — Četrtek, 3. oktobra: Kandid, muč. — Petek, 4. oktobra: Frančišek Seraf. — Sobota, 5. oktobra: Placid in tov. mm. — Solnce izide 1. oktobra ob 6. uri 5 minut, zaide pa ob 5. uri 35 minut. — Luninspremin: Zadnji krajec 4. oktobra ob 9. uri 50 min. zvečer. — Dan se skrči v oktobru za eno uro 35 minut. — Musica sacra v nedeljo 29. septembra: V stolni cerkvi velika maša ob 10. uri: Missa s. Francisci Xaverii, zložil dr. Fr. Witt, graduale Ant. Foerster, ofertorij A. Rieder. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Nedeljsko mašo št. 3 v B-dur, zložil Fr. Schöpf, graduale „Benedicite Domini“, zložil Ant. Förster, ofertorij „Stetit Angelus“, zložil G. E. Stehle.

Slovenskim abiturijentom!

V kratkem se bode te podali na vseučilišče, da se posvetite svojim strokovnim študijam. Odprl se Vam bode s tem korakom nov svet, doslej Vam neznan in tuj; obzorje se Vam bo razširilo, postali bodete samozvoji. Občutili pa bode te kmalu, kako zapuščenega se človek čuti v tujini, ako ne živi v krogu pravih, dobrih prijateljev.

Zato se obrača podpisani odbor do Vas in Vas vabi, da vstopite v slovensko akademsko društvo „Zarja“, ako dojdete v Gradec. Po društvenih pravilih je prvi namen našemu društvu, gojiti istinito prijateljstvo. Društvo pa naj tudi vpliva na svoje člane, da se resno pečajo s svojimi strokovnimi študijami. Poleg tega pa se hočemo baviti tudi z drugimi vprašanji, važnimi za nas in naš narod, resno in temeljito v medsebojnem pogovoru.

Naše akademsko društvo je katoliško, to je, v verskih stvareh ne poznamo indiferecentizma. Odkrito priznavamo, da so nam sveti tisti vzori, katere goji naš slov. narod v ogromni svoji večini.

Ako želi kdo kacic informacij glede vpisovanja na vseučilišču, postregli mu bodo drage volje starejši člani.

Torej: Dobro došli v prijateljskem našem krogu!

Za odbor slov. katol. akademičnega društva „Zarja“:

Josip Dermastia,
cand. iur.,
t. č. podpredsednik.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. septembra.

Imenovanja. Vladnimi kancisti so imenovani: c. in kr. ognjar Dan. Machnič, pisarniški pomožni uradnik pri okr. sodnji v Postojni Prim. Ragazi in c. in kr. stražmešter Ant. Šproc. Prideljeni so okrajnim glavarstvom v Krškem, oziroma Kranju in Novem mestu. — Vladnemu kancistu Jan. Ledererju v Krškem je podeljeno enako mesto v Beljaku. — Poštnim konceptnim vežbenikom v Trstu je imenovan doučen pravnik Anton Zorn v Trstu.

Sestanek ljubljanske duhovščine za mesec oktober je v ponedeljek zadnjega septembra ob 5. uri popoldne. Razgovor je na podlagi dunajskega duhovniškega shoda. Gospodje, pridite številno!

V vavški zadevi so se liberalci postavili na stran tovarne proti slovenskim delavcem. Z Mefistofelovim kozjebračkim miganjem hoče „Narod“ klerikalce naslikati kot krivične zatiravce ubogih kapitalističnih akcijonarjev. Še kakšno „gočansko“ zadevo bi rad našel v Vevčah. To je škandal, da se slovenski list postavi proti upravičenim zahtevam delavstva. „Narod“ bi rad tako izpeljal, da bi drž. pravdnik (gl. Gočel) tožil uboge vevške delavce kot javne nasilnike in jih spravil v ječo. Fej, to je satansko grdo! Ker sta se gg. župnik in kaplan postavila za delavstvo, jih „Narod“ blati! Mi vevškim delavcem svetujemo, naj se krepko drže, a naj se izogibljejo vsega, iz česa bi jim mogli liberalni vohuni narediti kake tožbe. Potem jim pa priporočamo, da se naj v Ljubljani in ljubljanski okolici dobro prepričajo, katere trgovine so krščanske in delavstvu prijazne, katere pa so liberalne. Vsak, ki naročuje „Narod“, podpira stranko, ki delavstvu škodo dela, s kapitalisti vleče in prijatelje uboze ga ljudstva zasramuje. Nas v srce boli, če vidimo, da delavci svoje težko prislužene krajcarje nosijo tistim, ki s tem denarjem potem podpirajo protidelavsko stranko. Od česa pa žive liberalci, kakor od denarja krščanskega ljudstva? In v zahvalo za to hočejo poštenim ljudem kruh odjesti! To je pregrdo!

Razsodba v volitvenih zadevah. Državno sodišče je razsodilo, da ima uradnik, ki odločuje o reklamacijah, pravico in dolžnost, črtati iz volivnega imenika osebo, ki nima volivne pravice.

Slovensko gledališče. Danes in prihodnji terek se bo pela na slovenskem odru opera „Židinja“. O tej priliki nastopi na slovenskem odru nekaj novih opernih močij, o katerih izpregovorimo v prihodnji številki.

Društvo „Dante Alighieri“ je imelo v četrtek občni zbor v Veroni. Kakor znano, razteza to društvo svoje irrendovske mreže po južni Avstriji, posebno po Primorju in Dalmaciji. Kakor vedno, je tudi sedaj italijanska vlada na shod poslala svojega zastopnika, katerega so zborovalci navdušeno pozdravili. Vladni zastopnik Talamo je pozdravil zborovalce v imenu ital. vlade ter naglašal, da se vlada veseli zmag, s katerimi društvo „Dante Alighieri“ utrjuje ugled in pospešuje zaupanje v osodo Italije. Predsednik Villari je govoril o položaju Italijanov v laških pokrajinah (?) na vzhodni obali Adrije. Na shodu je hotel govoriti tudi znani socialistički poslanec Tadeschini, ki je lani v Trstu kandidata Učekarja priporočal proti Hortisu. Ker pa so tržaški Italijani poslali na shod ravno drž. posl. Hortisa, so ital. socialisti poslali drugega svojega zastopnika v Verono. Tadeschini je vsled tega izstopil iz soc. stranke. Torej na severu in jugu se klatijo tuji agitatorji prosto in drzno na žalost onim, ki čuvajo in branijo avstrijsko misel.

Neljuba pomota. Dne 19. t. m. smo mej dnevnimi novicami objavili sodbo hrvaškega lista o volitvah na Kranjskem v kmečkih občinah. Pri tej priliki se nam je vrnila neljuba pomota, da smo v hitrici zamenjali „Hrvaško“ z „Obzorom“. Dotično

sodbo o kranjskih volitvah je namreč objavila „Hrvaška“ v soboto dne 14. sept. S tem radovoljno popravimo krivico, ako smo jo storili „Obzoru“. Sicer pa mislimo, da bi velečenjeni gospodje okoli „Obzora“ izrekli isto obsodbo o nenaravni zvezi naših „naprednjakov“, ko bi vedno ločili stvar od oseb. Mi že leta in leta nepristransko seznanjamo slovensko občinstvo s hrvaškimi razmerami in sicer v smislu združene hrvaške opozicije. Nasprotno pa hrvaški listi še vedno tavajo v megli glede slovenskih političnih razmer.

Pevski zbor „Glasbene Matice“ prične svoje delovanje v ponedeljek, 30. septembra in sicer ženski zbor ob času od pol 6. do pol 7. ure, moški zbor pa od 8. do 9. ure. Opozarjamo slovenske pevce na današnji poziv pevskega odbora „Glasbene Matice“.

Maturo na tuk. gimnaziji je delalo te dni 17 kandidatov. Aprobiranih je bilo in sicer iz oddelka a 7 in b 5, skupaj 12, 5 pa je reprobiranih.

Grof Clary, štajarski ces. namestnik, mora biti vsled hudega prehlajenja v postelji. Ko ozdravi, namerava obiskati one dele Štajerske, ki so bili po povodnji hudo prizadeti.

Volitev župana v Gradcu bodo imeli 10. oktobra. Poslovna doba sedanjega župana dr. Grafa poteče 16. novembra. Gotovo se pojavijo novi kandidati za županski stol.

Važno razpravo za naše kmetovalce prinaša današnja številka „Slovenskega Lista“ iz peresa znanega strokovnjaka v narodnogospodarskih zadevah g. dr. Karola Pečnika iz Aleksandrije. Obširna, temeljita razprava zadeva izvoz (eksport) našega domačega krompirja. Uredništvo „Slovenskega Lista“ je radi važnosti te razprave, na katero opozarjamo posebno slovenske zadruge, dalo napraviti ponatise te razprave, ki se dobe pri upravnistvu „Slovenskega Lista“ ali pa v „Zadružni tiskarni“ (Stari trg št. 19) v Ljubljani po 10 v. izvod. Ostale slovenske liste prosimo, da opozore svoje čitatelje na to važno razpravo.

Duhovne vaje v hiši sv. Jožefa oo. jezuitov (Poljana, Elizabetina cesta 5) se bodo do adventa pričele vsak ponedeljek zvečer, ako se kdo izmed vč. gg. oglasi.

Pogoščenje nemških častnikov v Trstu v veliki vojašnici je stalo po poročilu „Edinosti“ — več tisoč gld. Nekateri govore o 3—4 tisočih. Samo za cvetje so potrošili okoli 400 gld. Za šampanjca pa je pošla razmerno velikanska svota. Pa tudi gg. nemški podčastniki so bili — to so izvedeli iz povsem zanesljivega vira — kaj „dragi“ onim našim podčastnikom, ki so jim — morali delati družbo in jih voditi po mestu. Ti naši podčastniki so prejeli po tri krone, da ne bodo igrali nelepe „figure“ nasproti svojim nemškim tovarišem! To je: dobili so nalog, da ne smejo sprejeti od nemških tovarišev niti cigarete ne! No, kakor se je pokazalo pozneje, je bila ta stroga prepoved povsem odvečna, kajti nemški podčastniki so prav radi prepuščali svojim avstrijskim tovarišem ulogo — plačevanja. Naši viri nam pravijo, da so nemški podčastniki tako temeljito uživali gostoljubje in nobleso naših, da so nekateri teh poslednjih morali poseči precej globlje v žep prek onih 3 K... za 4, 5 in celo 10 gld.!! Tako nam zatrjujejo naši viri, pridodajaje še, da je bil med nekaterimi našimi podčastniki včeraj po blagajnični reviziji prav pošten — maček!

Šolo za silo so otvorili na Sv. Platinini pri Zagorju. Poučeval bo ondotni župni upravitelj g. Pet. Mohar.

Celovška mlekarska zadruga prične s svojim delovanjem dne 1. novembra.

Gonja proti slovenskim delavcem. Iz Celja se poroča, da je zlatar Pacchi-affo, ki ima svoj glavni zaslužek od Slovencev in Hrvatov, zagnal iz svoje delavnice več slovenskih delavcev, ker so govorili mej seboj slovenski in niso hoteli pristopiti novopečenemu „Gesellenverein“.

Morda bi v Celju ne bil odveč jeden slovenski zlatar.

V hrvaško gimnazijo v Pazinu se je vpisalo 161 dijakov.

Iz Zagorja. C. kr. ministerstvo za bogočastje in uk je potrdilo učni črtež in štatuta obrtne nadaljevalne šole v Toplicah pri Zagorju. — V četrtek 26. t. m. je pustila Amalija Pisanec v Toplicah dveletnega Simona in sedem mesecev starega Jožefa sama doma ter nesla očetu otrok kosilo. Ta čas se je vnela neka blazina, da je začela tleti, kar je zadušilo oba otroka. Ko pride mati domov, našla je oba otroka mrtva. — Isti dan so poslali v Potoški vasi 19 let starega Mihaela Fakina po vodo. Pri studencu ga vrže božjast tako, da je padel z glavo v vodo in utonil.

Nova šolska knjiga. Latinske vadbe za četrty gimnazijski razred. Pisal dr. L. Požar. Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg. V Ljubljani 1901. — C. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk je to knjigo odobrilo z razpisom z dne 4. sept. 1901, štev. 25.562.

Demisiji. „Avanti“ prinaša vest, da je prvi podpredsednik mestnega sveta tržaškega žid dr. Moise Luzzatto, odložil svojo svetovalsko in podpredsedniško čast. — Iz Poreča se poroča, da je tamošnji župan dr. Sbiša odstopil, ker je prišel v navskrižje z večino občinskega zastopstva.

Roko zlomila si je pri kolesarenju soproga solastnika tovarne v Litiji, g. Jul. Schwarz.

Razpor mej celjskimi mestnimi očetmi. Celjski mestni očetje ne razumejo se več med sabo. Izstopili so iz obč. odbora Henrik Jabornegg, Matevž Kurz in Franc Wilcher ter prof. J. Plonner. Za delj časa se nekaj kuha, a to se rešuje le v tajnih sejah; pa mora biti že precej vroče, da zapusti svoje stolčke v mestni hiši kar cela kopa odbornikov.

Na boben je prišel v Šoštanju nemški trgovec I. Scharner.

Volitve v slovenskem Medžimurju. Kakor znano, se vrše v kratkem volitve v ogrski drž. zbor, in volilno gibanje se je pričelo tudi v slovenskem Medžimurju, kjer kandidira dr. Wlassics Gjula, ki se je že dni predstavljal svojim volilcem v Čakovcu. Zdaj, ko so volitve, znajo nakrat vsi Mažari dobro slovenski, in bržčas se bode zopet Medžimurje preplavilo s slovenskimi tiskovinami, kakor ob zadnjih volitvah.

Slovenski anarhist? Nemški listi poročajo, da so na Dunaju prišli s Holandskega došlega strojarskega pomočnika, ki je odobral anarhistične tendence. Listi pravijo, da je aretovanec slovenskega rodu menda iz Št. Vida pri Ljubljani. Listi pišejo njegovo ime: „Johann Betzlag“ (Bezlag) ter da je star 21 let. Izročen je deželnemu sodišču.

Ogenj je povzročil dne 22. t. m. posestniku Jos. Šprung v Podgorju in soudeležencem 600 K škode, ker je vpepelil streho, obleko in nekaj žita.

Mrtvo truplo. 40 do 50 let starega moža so našli 22. t. m. v Savi blizu Senožet. Ležalo je v vodi že kake 4 tedne. Na glavi so opazili več ran. — Iz Krke pri Fužinah so pa 20. t. m. potegnili truplo mlinarja Antona Travnika iz Vel. Globokega, ki so ga pogrešali že osem dni.

Ljubljanske novice. Promenadni koncert priredi jutri od pol 12. do pol 1. ure v „Zvezdi“ ljubljanska meščanska godba. — Obesil se je v podstrešju tukajšnje predilnice Tone Magerl. Menda se mu je za malo zdelo, ker je bil od ravnatelja radi pijanosti kaznovan.

Zdravje v Ljubljani. Od 15. do 21. septembra je bilo 31 novorojencev. 11 jih je umrlo, in sicer 1 za otročico, 1 za vratico, 1 za jetiko, 2 za vnetjem sopilnih organov, 6 za različnimi boleznimi, med njimi je 1 tujec, 5 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: 1 za otročico, 5 za ošpicami, 4 za škarklato, 1 za tifuzom, 1 za oslovskim kašljem, 1 za vratico.

Razpisane učiteljske službe. Na petrazredni deški ljudski šoli celjske okolice je popolniti učiteljsko mesto. — Na trirazredni ljudski šoli v Dolu, okraj Laško, je popolniti mesto učitelja, oziroma učiteljice. — Na šolah v Gomilskem in v Orlavivasi, okraj Vransko, je popolniti mesto učiteljice ročnih del. Prošnje do 15. okt. t. l. na dotične okrajne šolske svete.

Kuga v Napolju. »La pate a Napoli!« Ta žalostni klic gre danes skozi vse italijanske liste in vzbuja povsod skrb in strah pred tem strašnim sovražnikom človeštva. Dr. Sorge, glavni zdravnik na »Punto Franco« je opazil, da podgane v veliki množini poginjajo; kakor znano, so ravno podgane največje razširjevalke kuge. Ob tistem času je zbolelo več mornarjev. Delale so se jim velike bule, o katerih od začetka niso vedeli, od kod prihajajo in kaj pomenijo. Poklicali so še dr. Giardina, in ta se je izjavil, da je ta bolezen — kuga! Da se stvar dožene, so poklicali še profesorja dr. Zinno od bakteriološkega instituta, in tudi ta je konstatiral kugo. — Takoj se je začela desinfekcija, ki se bo izvršila v vseh magazinih pristanišča. To bo težavno in dolgotrajno delo — a potrebno. Iz Rima je dospel prof. Santoliguido, direttore generale della Sanita. Tudi ta je prepričan, da je ta bolezen kuga (peste bubonica), a misli, da se bo dala omejiti in zatreti. — Bolniki se pripeljejo v bolnico v Nisidi. Njih rodbine pa se bodo spravile v drugi kraj, kjer bodo popolnoma ločene od bolnikov in od drugih ljudi. — Izmed 12 bolnikov se misli o osmih, da imajo kugo. Trije so umrli. — Poklicali so včeraj še dva zdravnika, ki sta že zdravila kugo: Dr. Saccogna, ki je zdravil kužne bolnike v Hongkongu, in dr. Druettija, ki je bil lani celo leto v Indiji, da tam proučuje kugo. Govori se, da so zdravniki od začetka zanemarili bolezen, ker je niso poznali. Strah po vsej Italiji je jako velik. Zadnje poročilo se glasi: Včeraj se ni v Napolju pojavil noben nov slučaj kuge. Okoli bolnice so napravili zid, povrh jo pa še loči od ostalega sveta kordon vojaštva. Zdravniki narekujejo recepte skozi okno in tudi ne pridejo v dotiko z zdravim občinstvom. Vseh izoliranih oseb je 89. Kugo so zanesle podgane na ladjah. Oblasti so odredile, da se morajo pokončati vse podgane. Notranje ministerstvo je poslalo v Napolj prof. Lustiga, rodom Tržačana, ki je proučeval kugo v Indiji. — Bolezen so dosedaj konstatirali kot pravo kugo že na 12 osebah. V Lazaretu v Nisidi je izoliranih 86 sumljivih oseb, ki so prišli v dotiko z bolniki.

Nemški vojaki na Dunaju so bili sprejeti na tako slovesen način, da morejo Prusaki biti popolnoma zadovoljni. Ceste, po katerih so korakali pruski vojaki, so bile okrašene in na mnogih krajih so se kazale zastave nemškega cesarstva. Špalir je nemškim vojakom napravljalo 4000 avstrijskih vojakov. Občinstvo, ki je stalo za špalirjem, je upilo »Hoch!« Ko so nesli zastavo nemških vojakov na dvor, je bil navzočen cesar Franc Jožef.

Skladatelj umrl. V Pragi je na Hradčanih, umrl sloveči češki skladatelj in knezo-nadžofijski registrator J. Knabl, v 76 letu svoje dobe. Komponoval je tudi posvetne pesmi, izmed katerih so nekatere postale narodne; Slovincem osobito znana je njegova: „Jaz sem Slovan z dušo, s telom...“

70letnica. V katoliških krogih dobro znani gosp. Franc Brückner, zastopnik tvrdke Deiler, praznuje 29. t. m. 70letnico svojega rojstva.

Obravnava proti Palizzolu bo trajala glasom poročila iz Bolonje do — novega leta. Lepa tolažba za sodnike in porotnike!

Aretirana anarhista plemenitega rodu. Iz Rima se poroča, da so ondi aretovali kneza in kneginjo Nakadžidje. Oba sta nevarna anarhista, ki sta se povrnila v Italijo, dasi sta od tod izgnana. Knez je bil l. 1887 v Rusiji radi zarote proti carju obsojen na smrt in iz Francije l. 1886 radi izdelovanja bomb izgnan.

Francozi za Bure. Za časa bivanja ruskega carja na Francoskem so Francozje ruskemu carju pokazali na nedvoumen način svoje simpatije za vrle Bure. Izdali so posebno umetniško razglednico, na kateri je naslikan Krüger, ki nese težak križ. Pod podobo je pesem na carja, ki ga kot »prijatelja miru« pozivlje, naj se potrudijo izvršiti sklepe mirovnega sodišča v Haagu in pomaga Burom. Ko je car bival v Compiègne, je dobil več stotisoč takih razglednic.

Grozna eksekucija. Obesili so v Pragi morila svojega očeta, brata Antona in Václava Slanecko. Oba sta bila nenavadno velika in močna. Odkar se jima je naznailo, da bosta obešena, sta neprenehoma molila in nista hotela nič spati. Vesali sti bili ločeni z leseno steno. Pred hišo se je zbrala ogromna množica ljudstva, katero so morali jahajoči redarji poditi od hiše. Anton Slanecka se ni mogel skoraj niti držati na nogah, ko so ga vodili na vesala. Umiral je nad 6 minut. Mlajši brat, katerega so družega obesili, je bil mnogo trdnjeji od starejšega. Ko mu je krvnik ovil vrv okoli vratu, ga je krvnikov hlapec prehitro spustil, vsled česar je obešenec zdrsil na tla. Pobrali so ga hitro in zopet obesili.

Sejmi po Slovenskem od 30. septembra do 5. oktobra. Na Kranjskem: 30. v Drnovem, na Dovjem, v

Rovtah, Skofji Loki, na Grosupljem, v Mirni peči, Mengšu, Novi vasi pri Rakeku, v Završih, Kostanjevici, Vinici in Litiji; 1. v Metliki in Starem trgu; 3. v Crnomlju; 5. v Trzinu. — Na slov. Štajerskem: 30. pri Sv. Barbari, pri Sv. Lovrencu, v Marenbergu, Cmureku, Šoštanju, Verzeju, Vildonu, na Pilštanju, Arnužu, Konjicah in Dolu pri Hrastniku; 2. v Ptuj; 4. v Artiču in Zalcu; 5. pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah in v Kostivnici. — Na Primorskem: 30. v Cevdatu, na Bukovi in v Bovcu; 2. v Hrneljah; 3. v Gorici; 4. v Glemoni, Veroni (14 dni) in Basunu. — Na Koroškem: 30. v Grajfenburgu, Purnarici, Redendolu, Rožici, Št. Pavlu, Št. Vidu pri sv. Mihelu, Smihelu pri Pliberku in na Ukvah; 4. v Trbižu.

Kotiček za liberalce. Daleč so prišli naši liberalci. Z nesramnostjo, ki presega vse meje, je očital »Narodu« župniku Perparju »sollicitatio ad turpia in confessionalia«. Če bi bilo to res, bi moral biti g. Perpar ne le suspendiran, ampak tudi »in perpetuum inhabilis« za duhovsko službo. Tisti liberalni stvor, ki je zmazal to obrekovanje, seveda niti ne ve, kak vnebovpijoč zločin je storil s svojim pamfletom. Mi smo stvar poizvedeli, in imenujemo ono »Narodovo« vest obrekovanje. Gosp. Perpar pa zasluži pred svetom priznanje, da je izvrsten, vsestranski vesten, res uzoren duhovnik. — »Narod« se tudi baha, da je zmagal s pomočjo vlade. Doslej se še nobena slovenska stranka ni s tem bahala. Baha se tudi s slovensko-nemško liberalno zvezo, ki bo po njegovem mnenju »klerikalce« zatrla v deželnem zboru. To je prav pasja tolažba. Vidi se, da so se slovenski liberalci že popolnoma privadili v službi lakajev pri nemških baronih. Še živreje vam manika. Prosite barona Schwegelna, da vam jo kupi! — Večjih sramotivcev slovenskega naroda ni, kakor so liberalci. Same škandale iz ljudstva izkopujejo, jih povečujejo in potem svetu kažejo grozno sliko »propalega klerikalnega ljudstva«. Vsi »klerikalci« so po »Narodu« goljufi, pobijavci, žganjarji, svinjarji itd. Ker je pa celih devet desetih slovenskega naroda odločno »klerikalnih«, mora vsakdo imeti slovensko ljudstvo za tolpo propalih bitij, ki ne zaslužio drugega, nego da se brž germanizirajo in rešijo za »kulturo«. No, so pa tudi taki, ki pravijo, da je ravno narobe res, in da so dopisniki »Slov. Naroda« najslabši človeški material, kar ga lazi po naši lepi deželi. In to prepričanje se vedno bolj širi — po zaslugi liberalcev samih. — G. državnega pravdnika vprašamo, če je dovoljeno, v »Narodu« krščanske moze imenovati s psovko »Krucifixbeisser« in če ni morda v tem zločin zasramovanja vere?

Društva.

(Odbora Št. Peterske moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) sta sklenila za dobitke k veselici, katero priredite podružnici v nedeljo dne 6. okt. t. l. slavno občinstvo osebno ne nadlegovati. Da bode pa vseh veselice tudi v gmotnem oziru v korist naše veleimennitne družbe vendar dovoljen, obračate se podružnici tem potom do slavnega občinstva, katero je bilo podružnicama dosedaj vsikdar naklonjeno, z najuljudnejšo prošnjo za prostovoljno poklonjenje darove, katere naj bi se prijazno doposlali do sobote 5. oktobra t. l. gospej Mariji Trček-ovi na sv. Petra cesti štev. 76, katera jih bode z največjo zahvalo podružnic sprejemala.

(Podružnica Slovaške zveze) za goriški okraj bode imela v četrtek dne 3. okt. ob 10. uri zjutraj ustanovni shod v prostorih goriške čitalnice. Gg. učitelji, učiteljice in gg. kateheti so vabljeni, da se v obilnem številu udeleže.

Narodno gospodarstvo.

Nauk o gospodinjstvu.

(Konec.)

Tu pridobljene vednosti bi pomagale na dvo- in večrazrednicah v ponavljalni šoli vže odraslim deklicam in tudi že starejšim, da bi se sirilo znanje v gospodinjstvu zlasti, da bi se deklice navadile pridelovati na domačem vrtu ali njivini najnavadnejšo vrtno zelenjavo, cvečice, da bi se povzdignila snaga in red v kmečkih hišah bodisi v stanovanjih pri obleki, kuhanju, v shrambah itd. Stem bi se povzdignilo pa tudi obče zdravstveno stanje našega kmetijskega prebivalstva.

V tem smislu delujoče učiteljice bi si pridobile veliko zaslug za narod in njega blagostanje. To pa je mogoče, in je v resnici velike koristi, kar priprosto ljudstvo vé dobro ceniti. Na neki enorazrednici je na meščena učiteljica; ona ima poleg šolskega poslopja šolski vrt. V njem ona vzgaja ne le razne vrtno rastline, ampak ima tudi lepo drevesnico, ki bi bila v ponos marsikateremu

vrtnarju. Krajni šolski svet pripoznava njen trud in jej privoli vse stroške, ki so v ta namen potrebni.

S širjenjem poduka v gospodinjstvu zboljšalo bi se zelo blagostanje med našim prebivalstvom, naše učiteljice pridobile bi si na tem polju velikih zaslug. Namen teh vrstic je opozoriti učiteljice in merodajne faktorije, da uvažujejo tu razvito idejo in da jo tudi uresničujejo.

Kako neuki narod o tem sodi, najlepše podajo sledeči pregovori:

»Slaba gospodinja je kakor kokoš, več ko ima, več razkopa.« — »Žena pri hiši tri ogle drži, mož le jednega.« — »Žena drži hiši tri ogle in še četrtega možu pomaga.« — »Pridna gospodinja mora za pero brez plot skočiti.« — »Pridna žena je mišje vrste, zapravljivka kokoške.« — »Prebrisana glava pa pridne rok, boljše blago so, nego zlate goré.« — »Prava snaga ne sega samo do praga.« — »Dekla se po gospodinjstvu vrže, ne gospodinja po dekli.« — »Dolgovi so kmetiji, kar črv drevesu.« — »Kakoršna preja, tako bo platno.« — »Kjer gospodinja rada v vsak kot pogleda, tam ni treba boljše pa reda.«

Sedaj zapuša vsako leto samo na Kranjskem 3000 do 4000 deklic ljudsko šolo, od katerih niti 10 odstotkov ne gre v višje šole, ostale ostajajo na domu ali gredo služiti. Koliko deklic bi lahko že v tej mladostni dobi koristilo sebi, koristilo starišem in svojim gospodarjem, ako bi se bile naučile vsaj nekoliko iz gospodinjstva vede, tako pa ostanejo brez vzorov, brez pravega praktičnega pouka. Torej treba je tu odpomoči! Če tudi tak poduk ni sistematično vreden, ima pa le svoj velik vpliv na mladino in zasluži, da se vpletje posebno pri kmetijskem prebivalstvu, ki ne dobiva pozneje več itak nobenega pravega poduka v tej stroki. Dobrih gospodinj, dobrih ženskih poslov nam je na kmetijah najbolj potreba, ker največ k našemu občnemu blagostanju, k mirnemu in srečnemu družinskemu življenju pripomorejo! Uvede naj se tedaj poduk v gospodinjstvu, ker ga kmetijsko prebivalstvo neobhodno potrebuje!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 28. sept. Dvornega obeda na čast nemškim častnikom se je vdeležilo 94 oseb; poleg cesarja nadvojvode Fran Ferdinanda, Ferdinand Karol in Rainer, dalje fem. Beck in ministra Krieghammer in Welsersheimb. Cesar ter nadvojvode so bili opravljeni v pruske uniforme. Pri obedu je izpregovoril cesar naslednjo napitnico: »Nj. Veličanstvo cesar Viljem, moj zvesti prijatelj, je izvolil odrediti, da 2. bataljon 2. vzhodnoazijskega pešpolka na svojem povratku v domovino na našem obrežju prvič stopi na evropska tla in nadaljuje svoje potovanje preko Dunaja. Iskreno pozdravljam v bojih in vseh vojnih neprilikah se odlikujoči hrabri bataljon. Prešinjena zvestega prijateljstva kliče bataljonu moja celokupna vojna moč bratski: dobrodošel. Ko se, gospoda moja, zavedajoči se moške in odločne izvršitve svoje naloge, povrnete v svojo domovino, ko vam bodo z vseh krajev Nemčije doneli nasproti pozdravi veselja, in bo vaš mogočni najvišji vojni zapovedovavec z milostnim zadovoljstvom zrl na vas, tedaj se radi spominjajte tudi dnij, ki so vas zvesto združili z avstro-ogerskimi tovariši v daljni Vzhodni Aziji in sedaj. Kar vi in mi z Vami občutimo, izrazim v klicu: Živel Nj. Veličanstvo cesar Viljem!« — Danes dopoldne si je cesar ogledal 2. bataljon. Prisotni so bili tudi imenovani trije nadvojvode in oba vojna ministra.

Dunaj, 28. sept. Danes se vrši ministerski svet, ki se bode pečal z organizacijo stavbinskega urada za zgradbo vodnih cest.

Dunaj, 28. sept. Državni proračun za leto 1902 je sestavljen in zabeleži neznaten prebitke.

Dunaj, 28. septem. Cesar Franc Jožef je nemškim vojakom, ki se na potu iz Kine mude na Dunaju, podelil mnogo redov.

Dunaj, 28. sept. Listi pišejo, da je inicijativo k dohodu pruskih čet v Avstrijo dalo avstrijsko zunanje ministerstvo in to vsled približevanja mej Nemčijo in Avstrijo, pri katerem dejstvu je bila Avstrija popolnoma prezrta. Av-

strijsko ministerstvo je z omenjenim činom hotelo uvrstiti vezi mej Avstrijo in Nemčijo.

Gradeo, 28. septembra. Jutri imajo starokatoiki zborovanje, na katerem se bode odločilo, ostane li znani Ferk v Gradeu, ali gre v Tešin.

Lvov, 28. sept. Bivši naučni minister Madeyski bode imenovan pred-sednikom dež. nadsodišča v Lvovu.

Lvov, 28. sept. Ker je drž. posl. grof Komarowski izvoljen kanonikom olumuškega kapitlja, odložil bode svoj državnozborni mandat. Na njegovo mesto bode izvoljen P. Stojalowski.

Belgrad, 28. septembra. Za go-tovo se proglašja, da pojde srbska kra-ljeva dvojica meseca novembra na obisk petrogradskega dvora.

Carigrad, 28. septembra. Sulta-novo zdravje je jako nepovoljno. Bo-lezen se mu je posebno zadnje dni ob-čutno pomnožila in je njegovo stanje pomisleka vredno.

Neapolj, 28. sept. Vezuv je pričel zopet bljuvati.

Rim, 28. sept. Ministerski pred-sednik se je o kugi v Neaplju izrazil jako pomirjevalno; storjeno je vse, da se kuga ne razširi. Rodbinam onih 600 delavcev, ki so izolirani na „Punto Franko“ daje vlada po 2 franka na dan podpore.

Berolin, 28. sept. Cesar je prepo-vedal postaviti v Berlinu tri umetne vodnjake, za katere je napravil načrt mestni stavbenik Hoffmann. Cesar je pisal občinskemu svetu pismo, v ka-terem pravi, da je prepričan, da je zgradbe s stališča svojega umetniškega okusa. Zadeva bode povod novemu konfliktu mej cesarjem in obč. svetom.

Hamburg, 28. septembra. Posebni vlak, ki je vozil iz Kiela v Vlissingen, bi se bil skoro ponesrečil. Na enem mestu je bil železniški tir poškodovan, kar so opazili še o pravem času. V vlaku sta se vozila angleški kralj in kraljica.

Novi Jork, 28. septembra. V ne-kem boju na polotoku Goayra je bilo vjetih 300 venezuelskih vojakov s štiri-mi topovi, 600 ubitih in ranjenih. Mej poslednjimi je tudi brat predsednika Castro.

Buffalo, 28. septembra. Czolgosza so odvedli včeraj v državno ječo v Au-burnu v Novem Jorku. Usmrčen bo še le po 28. oktobru.

Bruselj, 28. sept. Angleži so bili v Južni Afriki vnovič poraženi. Ubitih, ranjenih in vjetih je 215 mož, izgubili so tudi dva topova. — Bursko moč ce-nijo sedaj na 25.000 mož, ki so dobro preskrbljeni z vojnimi potrebščinami.

Umrli so:

26. septembra. Leopoldina Brajar, sobnega sli-karja hčl, 5 mesecev, Ulice na Grad 13, akutni že-lodčni in črevesni katar.
27. septembra. Ana Košak, gostija, 58 let, Gra-daske ulice 20, vodenica.

Zitne cene

dné 27. septembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 7-96	do 7-97
„ „ pomlad 1902	8-40	8-41
Rž za jesen	7-17	7-18
„ „ pomlad 1902	7-41	7-42
Koruza za september-oktober	5-56	5-57
„ „ maj-junij 1902	5-43	5-44
Oves za jesen	6-95	6-96
„ „ pomlad 1902	7-33	7-34

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7-19	do 7-20
„ „ april 1902	8-24	8-25
Rž za oktober	6-79	6-80
„ „ april 1902	7-02	7-03
Oves za oktober	6-64	6-65
„ „ april 1902	7-01	7-02
Koruza za september	5-12	5-13
„ „ maj 1902	5-14	5-15

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

čas	čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
27	9 zveč.	741.9	12.5	sl. svzh.	jasno	
28	7. zjut.	743.0	9.0	sl. sever	del. oblac.	0.0
28	2. popol.	742.9	20.2	sr. svzh.	pol oblac.	
Srednja večerajšnja temperatura 14-6°, normale: 13-3°						

Poslano.*

Z ozirom na podlistek v „Slov. Narodu“ z dné 19. septembra št. 215 pojasnujem sledeče:

Res je, da me je „Dramatično društvo“ pred tremi leti poslalo na Dunaj ter da mi je za to, ker sem obiskoval Ottovo dramatično šolo, dalo na teden 5 gld. in da je plačalo zame hrano in stanovanje na Dunaju. Ta podpora se mi je dajala štiri tedne.

Slavnemu občinstvu in obiskovalcem slovenskega gledališča pa dajem tem potom na znanje, da ne bode napačno tolmačilo predbacivanje v označenem „Na-rodovem“ podlistku, da sem jaz radi te velikodušne podpore igral za tako majhno gažo, da sem s tem več kot je znašala svota za podporo na Dunaju, pri-hranil „Dramatičnemu društvu“ že v enem letu, ne pa tekem sedmih let! Imel sem plače samo po zimi 40 gld. na mesec, danes pa plača „Dramatično dru-štvo“ nedomačinom, ki me nadomestujejo, še enkrat toliko, dasiravno niso večji slovenskemu jeziku.

Po Ljubljani se govori, da je on podlistek, na katerega odgovarjam, spisal g. Fran Govekar. Če je to res, se mi pač čudno zdi, da name obrača be-sede: „Gelernt hab' ich nichts, aber arrogant bin i wordn“, saj vendar vemo, da se te besede nekemu drugemu popolnoma podajajo!

944 1-1

Av gust Polašek.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Pevski zbor „Glasbene Matice“ v Ljubljani.

941 1-1

P. n. pevke in pevci!

Letošnja koncertna sezona „Glasbene Matice“ se pričinja. Odbor pevskega zbora stopa pred vas s prošnjo, da zopet, oziroma na novo pristopite k mešanemu zboru „Glasbene Matice“ in posve-tite svoje moči v povzdigo glasbene prosvete našega naroda.

Letos mislimo zopet slavna glasbena dela pro-izvajati, s katerimi se bo ugled „Glasbene Matice“ visoko povzdignil. A ta dela so težka in zahtevajo močnega zbora in marljivega vežbanja. Pa vse to se bo premagalo in doseglo, samo če bi vsakega pevsko-izobraženega Slovenca v Ljubljani vzvišena ideja „Glasbene Matice“ in visoka kulturna po-membnost njenih koncertov tako prešinila, da bi z navdušenjem in z narodnim ponosom stopil v krog našega zbora. Naj bi vsakdo, ki ima pevske zmožnosti, smatral za sveto svojo narodno dolž-nost, biti član našega zbora. Živa zavest te na-rodne dolžnosti vsakemu vzbuditi goreče navdušenje za stvar in pravo veselje do poživalnega truda. Kulturni uspeh vsega Slovenstva, ki se bo zopet do-segel z našimi koncerti, bodi vsakemu plačilo za vse žrive.

Pa še en moment se mora letos uvaževati. Pevski zbor obhaja namreč v bodoči sezoni deset-letnico svojega obstanka. Pridite toraj vsi in proslavite to desetletnico!

Pevske vaje se prično za ženski moški zbor prihodnji ponedeljek 30. septembra.

Redne skušnje so: za ženski zbor ob ponedeljkih in četrtek od 1/2 6. ure do 1/2 7. ure zvečer, za moški zbor ob ponedeljkih in sredo od 8. do 9. ure zvečer.

Občni zbor obeh zborov bo 7. oktobra.

V Ljubljani, 26. septembra 1901.

Matej Hubad,
koncertni vodja.

Julija Ferjančič, Prof. A. Štritof,
t. č. načel. ženskega zbora. t. č. načel. moškega zbora.

Zofija Grum, Dr. Ivan Orel,
t. č. tajnica. t. č. tajnik.

Zahvala.

843 1-1

Rodbina dvornega svetnika Dralka in njeni sorodniki izrekajo svojo najglobokejo zahvalo za toplo sočutje, ki se ji je izkazo-valo povodom boleznj in ob smrti drage so-proge in ljube matere, oziroma sestre in tele preblagorodne gospe

Marije Dralka.

Posebno se še zahvaljujemo za spominu na pokojnico darovane krasne vence, občin-skemu zastopu v Radoljci za korporativno udeležbo pri pogrebu in odatnemu pevskemu društvu za ganljivo nagrobno petje.

Ljubljana, 27. septembra 1901.

834 1-1 Zahvala.

Za izkazano sočutje povodom boleznj in smrti našega ljubelega soproga in očeta

FRAN POTOKAR

policijski nadstražnik

kakor tudi za spremstvo rajnega zahvaljujem se vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem. Posebno pa izrekam zahvalo, preblagorodnemu gospodu županu Ivan Hribarju, policijskemu svetniku, blagorodnemu gospodu Fran Podgoršku in vsej mestni policijski straži, pre-častili duhovščini za tolažbo in spremstvo dragega ranjencega. Srčna hvala vsem!

V Ljubljani, 25. septembra 1901.

Agneza Potokar.

Zahvala.

942 1-1

Za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti naše iskreno ljubljene, nepozabne soproge, oziroma matere, stare matere, tašče in tete, gospe

Katarine Stresen roj. Stibil

posestnice in trgovke z zeljem

izrekamo tem potom svojo najtoplejšo za-hvalo. Posebno hvalo dolžni smo prečastiti domači duhovščini, v prvi vrsti še g. kaplanu Köchlerju in g. P. Angeliku, katera sta po-kojnico mej boleznijo obiskovala in tolažila, vsem darovalcem krasnih vencev, Katoliški družbi, ki se je z zastavo udeležila pogreba, kakor tudi vsem ostalim, ki so drago rajno spremlili k zadnjemu počitku. — Bog plati vsem!

V Ljubljani, dné 28. sept. 1901.

Žalujoči ostali.

Mednarodna panorama

umetni zavod I. vrste,

v pritličju meščanske hiše.

Vhod s Pogačarjevega trga.

Razstava od nedelje, dné 29. sept. do 5. okt
drugi ciklus zanimive

pariške svetovne razstave 1900.

Zelo zanimive palače raznih narodnostj in lepih umetnosti so nalašč bile slikane od fotografov mejnarodne panorame in se kažejo v več predstavah.

Odprto vse dni, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. zjutraj do 9. zvečer. 933 1-1

Vstopnice za odrasle 40 h. za otroke, dijake in voake od narednika niže 20 h.

Zobozdravniški *

* * tehnični atelje.

Ruvanje zob s kloretilom, dušikovim ozydum (Lustgas) itd.

Plombiranje zob s zlatom, poro-elanom in drugimi sredstvi.

Zlate krone in sponc, zobovja iz kav-čuka, aluminija in zlata.

Zobozdravnik

Dr. Rado Frlan

Ljubljana Špitalske ulice 7. I.

Ordinacija od 9.-12. ure, od 1.-6. ure.
Za uboge brezplačno ruvanje zob od 8.-9. ure zjutraj 937 4-1

P. n. gosp. naročnikom Barthel-ovega apna za poklajo!

Naznanjamo, da naše 40% garanti-rano, čisto apno za poklajo od 1. oktobra t. l. iz zaloga Ljubljana po ravno isti ceni pošljamo, kakor do-sedaj z Dunaja, pa samo v vrečah po 50 kg.

Svarimo Vas pa pred malovrednim apnom za poklajo, katero ima samo 30-32% fosforne kisline, temveč pa klor in arsen v sebi.

Pisma in naročila prosimo pod na-slovom: 127 2-1

Mihael Barthel in drug,
Dunaj, X., Keplergasse 20.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,

Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča preč. duhovščini

v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega

blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo

zgotovljene obleke

posebno na haveloke v naj-večji izbiri po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov. 7 69

Cene brez konkurence!

Veliko zalogo jesenskega in zimskega blaga

priporoča po najnižji ceni

Anton Schuster

Špitalske ulice 7.

Najnovejše jopice in plašče za gospe in deklice, kakor velika izber okusno narejenih bluz.

Uzorci na zahtevanje poštne prosti.

„Pri Tončku“.

893 5-5

J. SOKLIČ

v Ljubljani, Pod Trančo 1

priporoča osobito preč. duhovščini in sl. občinstvu v mestih in na deželi izborao svojo zalogo

cilindrov, mehkih in trdih klobukov, 190 12-9 turistških klobukov, čepic,

Tovarniška zaloga lodnatih klobukov c. kr. dvornih založnikov A. J. Pichler v Gradcu.

po raznovrstnosti blaga primerno nizkih cenah.

Išče se

dobra, verna, postavna in zanesljiva

kuharica,

katera naj bi, če treba, znala tudi samo-stojno gospodariti. Znati mora nemško in slovensko. — Nastopiti je, če mogoče, 2. oktobra t. l.

Ponudbe s pričali in z napovedjo zahtev so poslati

družini Andrej Gassner

925 5-4 v Trziču na Gorenjskem

Na prodaj je

vila Koželj-eva

blizu železnične postaje Skopno-Kopriva, pripravna za letovišče, pa tudi za vsako trgovino. Zraven je hlev, klet, vodnjak in vinograd. 849 3-2

Več se poizve v Trebšah št. 93, pošta Opčina.

Tovarna pečij in raznih prstenih izdelkov

Alojzij Večaj

Ljubljana, Trnovo, Opekarska

cesta, Veliki stradon št. 9

priporoča slav. občinstvu in preč. duhovščini svojo veliko zalogo

barvanih prstenih

pečij in štedilnih ognjišč

kot: rujavih, zelenih, belih, modrih, sivih, rumenih itd., kar najbolj trepežnih in po modernih modelih izde-lanih. Cene nizke. 598 29-25

Lastni izdelek.

Ceniki franko in brezplačno.

KADILCI!

ZAHTEVAJTE POVSOD
CIGARETNE PAPIRČKE
V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA.
KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH
GLAVNA ZALOGA:
JOS. ŠTOKA-TRST

Glavno zastopstvo za Ljubljano in okolico
ima trdka 878 10-6
Ivan Bonač v Ljubljani.

Štedilno lešilo za tla (Schneider & Co. na Dunaji) je najcenejše in najpripravnejše sredstvo za domačo porabo pri lešitju parketnih lužilnih in ličilnih tal. se posuši tekom jedne ure. Dobiva se pri trdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 8 11-3

Ravnokar je izšla
Družinska pratika
za leto 1902.

Družinska pratika dobi se na debelo in drobno v Ljubljani v teh-le trgovinah:
Handa, Krisper, Petričič, U. Cotman na Mestnem trgu; **Ničman** v Kopitarjevih ulicah; **Schmitt** pred Škofijo; **Kordik** v Prešernovi (Slonovi) ulici; pri **Bučarji** na Marijinem trgu; **Jevnikar** in **A. Turk** na Dunajski cesti; **J. Petrič** Sv. Petra cesta 2; **A. Auer** na Starem Trgu.

Sprejme se 932 3-2
orglarski in mežnarski pomagalec.
Znati mora tudi nemško.
Obrniti se je do gosp. **Janeza Fürst**, organista v **Abstal** u pri Radgoni, Štajersko.

Prodajalna s stanovanjem
vred se dá v najem meseca decembra v Ljubljani, Krakovski nasip, šte. 24.
Več je izvedeti ravnotam 892 3-3

Važno! Za Važno!
gospodinje, trgovce, živinorejce.
Najboljša in najcenejša postrežba za droge, kemikalije, zelišča, cvetja, korenine itd. tudi po Kneippu, ustne vode in zobni prašek, ribje olje, redilne in posipalne moke za otroke, dišave, mila in sploh vse toaletne predmete, **fotografične aparate** in **potrebščine**, kirurški obvezila vsake vrste, sredstva za desinfekcijo, vosek in paste za tla itd. — Velika zaloga najfinjšega čaja, ruma in konjaka. — Zaloga svežih mineralnih vod in solij za kopel. 304 28
Oblastv. konces. oddaja strupov.
Za živinorejce
posebno priporočljivo: grenka sol, dvojna sol, solitar, encjan, kolmož, krmilno apno itd. Vnanja naročila izvršujejo se točno in solidno.
Drogerija Anton Kanc
Ljubljana, Šelenburgove ulice št. 3

Duhovski poslovnik,
ali navod za razno uradno poslovanje v duhovnem pastirstvu in za oskrbovanje cerkvenega in nadarbiškega prometa. — Razni obrabi in stvarim kazalom. — Sedmih Martin Polc. — Drugi, popravljeni natis. — **Katoliški Bukvarni** v Ljubljani 4. kroge, trdo vezan v polsajrnu ali celoplatnu 5 K 20 h. Po pošti 30 h več.

Uradne in trgovske KOVERTE
s firme priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

J. N. Potočnik,
krojaški mojster,
v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 2
se priporoča prečast. duhovščini v
izdelovanje
duhovenske obleke in talarjev
po najnovšem kroju in po
nizkih cenah. 778 12-7

Hiša
v Vel. Mengšu št. 28
obstoječa iz štirih sob z vsemi pritliklinami, z gospodarskim poslopjem in bližnjimi štiri orale merečimi njivami, valed ugodne lege pripravna za prodajalno ali gostilno, se pod ugodnimi pogoji
prodá
oziroma oddá v najem.
Natančneje se izve pri lastniku **A. Korbar**-ju istotam. 910 2-2

Spodaj podpisani se uljudno priporočam prečastitim cerkvenim predstojnikom, kakor tudi slavnemu občinstvu v **izdelovanje**
kipov
cerkvenega in posvetnega značaja. Kipi se izdelujejo iz različne tvarine, kot: marmorja, peščenca, lesa in gipsa. Delo zagotavljam točno in dovršeno. Cena delu primerna.
Odličnim spoštovanjem 789 10-8
Ivan Zalar, kipar,
Ljubljana, Kolodvorske ulice 34.

Kneza Janeza Liechtenstein-skega
tovarna za glinaste izdelke
in opeko 779 24-24
„Unter-Themenau“
pri Břeclavi (Lundenburg)
priporoča:
Mozaike in tako zvane „Feinklinter“-plošče v najopli izvršitvi za vsakovrstno tlakanje, zlasti za
cerkve in samostane.
Taka dela je tovarna že izvršila po cerkvah v Brumovi, Mariavölgy, Kromerizu in Ostak-ringu; v klavniot Brnski; po kolodvorih v Olesnevu, Prerovu, Krakovu; v samostanih Kolomea, Stará Wies, Mödlingu, Břeclah, Tarnopolu; po bolnišnicah v Krakovu, Kološu in Brnu.
Dvakrat posteklene oevi iz kamenine, nastavke za peči, školjaste posode za stranišča.
„Klinker“-opeka, pečnice in stranice za ognjišča v razni izvršitvi.
Zarezna strešna opeka, navadna opeka, posteklena in ne posteklena, najboljše vrste. **Ceniki in troškoveniki na razpolago.** Delavcev okoli 700.

Nasnanjam, da imam v zalogi vedno frišno in trpečno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

JAKOB MIKOLIČ,
krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92
priporoča se preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno talarje, površnike itd.
po najokusnejšem in najnovšem kroju. — Izdelujem vsako, v to stroko spadajoče delo natančno po meri.
Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljam, da bodem vedno skrbel, da izročim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.
Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico, v kateri delajo najboljše delavske moči; zato se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilega.

Tudi slav. p. n. občinstvu nasnanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne štofe ter tudi nepremotljiv tirolski ločen za havičke.
Tudi imam narejene havičke vsake velikosti za gospode in dečke po niski ceni.
Dijakom znižane cene!

FELIKS TOMAN
kamnoseški mojster v Ljubljani, Resljeva cesta št. 26
priporoča svojo bogato zalogo
nagrobnihi spomenikov
od različnih in najtrpežnejših marmorov, od granita, črnega sijenita in labradorja, prevzame tudi vsako **stavbeno kamnoseško delo** po najnižji ceni. Posebno se priporoča prečastiti duhovščini na izdelovanje različnih cerkvenih **umetno kamnoseških del**, kakor altarjev, tabernakelnov, prižnic, obhajilnikov, krstnih in kropilnih kamnov in podob v vsaki velikosti iz marmorja ali peščenika itd. in izgotovi tudi brezplačno potrebne načrte in proračune. Nadalje **robnikov** od granita, kakor tudi **kook in plošč** od porfirja za tlakanje trotovarjev.
Najceneja zaloga **plošč za pohištvo** od tu- in inozemskih marmorjev. 936 6-1
Vsaki dan sveže, pravo bohinsko surovo maslo (Theebutter)
priporoča 906 8-4
T. Mencinger, trgovina s specerjijskim blagom v Ljubljani, Sv. Petra cesta 44.
Stanovanja išče
v Ljubljani **stalna stranka**. Želi si tri sobe s pritliklinami.
Ponudbe naj se pošljejo trdki **Jan. Perdan** v Ljubljani. 926 2-2

Ustanovljeno leta 1870.
Izdelovalnica perila za gospode, dame in otroke
le iz blaga od **B. Schroll-a, Graumann-a** in **Siegel-a**.
Nikako manjvredno tovarniško, marveč najskrbneje domače delo.
Za izborna dela in najprejnejšo postrežbo jamči trdka
C. J. Kamann, Ljubljana,
Mestni trg šte. 8,
Založnik perila raznih c. in kr. častniških uniform. zavodov.
Tu je v zalogi **originalno dr. Gustav Jägerjevo volneno perilo**, vsake vrste **kopalno perilo**, **Pless-ovi, Hükel-ovi, Pichler-jevi klobuki** iz diake in lodna, najboljše v žokih, nogovicah, kravatah, modroli in žepnih roboih, razno drugo **modno in pleteno blago** za gospode, dame in otroke itd. itd.
Lastna izdelovalnica predpasnikov, bluz, spodnjih kril, jutranjih in spalnih sukenj itd.
Cene so v primeri z dobroto blaga **brez konkurence**.
Ko bi se pripetilo, da bi kupec bil nezadovoljen s kakim pri meni kupljenim blagom, ga rad zamenjam ali pa na zahtevo vrnem denar. 1092 26-17

Stanje hranilnih vlog: 15 milijonov K.
Rezervni zaklad: nad 300.000 K.
Mestna hranilnica ljubljanska
na Mestnem trgu zraven rofovža
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu.
Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.
Denarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice dobivajo se brezplačno. 833 (5)

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, koretelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in poštено po najnižji ceni bandera in vse drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih ozirajo na domačo trdiko ter ne uvažujejo tujih trdk, družtev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenje postrežbo in najnižjo ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 566 52-18

Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode v Ljubljani, Wolfve ulice 4.

IGNACIJ ČAMERNIK,

kamnosek v LJUBLJANI,

Komenskega ulice št. 28,

se priporoča prečastiti duhovščini in slavn. občinstvu v vsa v kamnoseški obrt vtevaajoča se dela, bodisi umetna cerkvena ali stavbinsko-strokovnjaška — Največja zaloga najrazličnejših

nagrobni spomenikov

iz vseh vrst marmorjev, katere prodaja po izredno nizki ceni.

Opozarja tudi, da so le edino pri njem kupljeni grobni okviri trpežni proti vplivu vremena, za kar jamči.

893 6-2

Franja Meršol

v Ljubljani, Mestni trg št. 18

priporoča svojo bogato zalogo

pričetih in izvršenih ženskih ročnih izdelkov, vsakovrstnih, jako ličnih vezenin, krojaških potrebščin ter raznega drobnega blaga — vse po zelo zmernih cenah.

Monogrami in risarije se v poljubnih barvah in slogih uvezujejo na vsakršno blago.

Zunanja naročila se izvršujejo točno in ceno.

Prediskarja.

Prediskarja.

SEZONI

SEZONI

priporočam svojo bogato zalogo pušk najnovejših sistemov in najnovejše vrste revolverjev itd., vseh pripadajočih rekvizitov in munice, posebno pa opozarjam na

723 20-10

trocevne puške

katere izdelujem samo jaz in katere se radi svoje lahkote in priročnosti vsakemu najbolje priporočajo. — Ker se pečam samo z izdelovanjem orožja, se priporočam p. n. občinstvu za mnogobrojna naročila ter izvršujem tudi v svojo stroko spadajoče naročbe in poprave točno, solidno in najceneje. — Z velespoštovanjem

Fran Sevčik, puškar v Ljubljani, Židovske ulice.

Ilustrovan cenik se pošlje na željo zastoj.

Štajerska
ROGAČKA
KSELA VODA Gempel in Styria vrelac
OSVEŽUJOČA PIJACA. Nepresegljiva zdravilna voda.

Zastopnik za Kranjsko:

Mihael Kastner

v Ljubljani. 351 35-33

Domača umetalna steklarija

Av. Agnola v Ljubljani, Dunajska cesta 9, poleg „Figovca“

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izdelovanje

cerkvenih oken in vrat, vdelenih s katedralnim steklom ali s svincem obrobljenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno slikarijo

strokovnjaško dobro, zajamčeno in trpežno izvršeno v lastni delavnici, od najpreprostejšega do najfinejšega.

Št. 50/Z.

Spričalo,

s katerim podpisani potrjuje, da je velečislana tvrdka za stavbeno in umetno steklarsko AVUGST AGNOLA v Ljubljani, v polnem in lepem soglasju s gotoko arhitekturo, izvršila prav pohvalno steklarska dela v novi župni in dekanjski cerkvi v Šmartnem pri Litiji.

Okenj 32, v raznovrstnih gotokih oblikah, slikanih umetno na steklo v okusnih okrasnih, strogo po gotokih pravilih, v barvah nežno-svitlih in ne vpijajočih — svedoči jasno, da smo dobili Slovenci v gosp. Av. Agnola tudi v tej stroki spretnega, domačega umetnika, kateremu s mirno vestjo sumpamo slična dela.

V prepričanju, po ostalih ofertah za to delo, se vestno zatrjuje, da so cene gosp. Av. Agnola prav zmjerne. Priporoča se kar najtopleje vsem, posebno pa onim cerkvenim predstojnikom, kateri razpolagajo sicer s malimi sredstvi, pa bi oskrbeli radi svojim cerkvam kaj lepega.

Župni urad v Šmartnem pri Litiji dne 9. februarija 1901.

Ivan Lavrenčič, župnik in dekan.

Cene jako nizke.

Okvirja tudi slike in podobe; prenavlja in popravlja stare predmete.

Prevzema tudi vsa stavbinska steklarska dela ter priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnega steklarskega blaga.

737 52-9

Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v Ljubljani, Marije Terezije cesta hiš. št. 1,

v Knezovi hiši,

obrestuje hranilne vloge po

1098 40-32

4½ odstotka

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure, razun nedelj in praznikov, vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne.

Poštnega hranilničnega urada št. 828.406,

Telefon šte. 57.

Dunajska borza.

Dne 27. septembra.		20 mark	23-39	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105-25	Savmove srečke, 40 gld.	233 50
Skupni državni dolg v notab.		20 frankov (napoleonor)	19 01	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4½	94-15	St. Genois srečke, 40 gld.	280 —
Skupni državni dolg v srebru.		Italijanski bankovci	91-95	Priporočne obveznice državne železnice	—	Waldsteinove srečke, 20 gld.	394 —
Avstrijska zlata renta 4½		C. kr. cekini	11-32	južne železnice 3½	341-—	Ljubljanske srečke	63 50
Avstrijska krona renta 4½, 200 kron		Dne 27. septembra.		južne železnice 5½	120-—	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	258-—
Ogerska zlata renta 4½		3-2½ državne srečke l. 1864, 250 gld.	189 50	dolenjskih železnice 4½	396-50	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5500-—
Ogerska krona renta 4½, 200		5½ državne srečke l. 1860, 100 gld.	170-—	Kreditne srečke, 100 gld.	500-—	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	800-—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.		Državne srečke l. 1864, 100 gld.	211-50	4½ srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	48-75	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	78-—
Kreditne delnice, 160 gld.		4½ zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-—	Avstrijskega rudolofega križa srečke, 10 gld.	23-75	Splošna avstrijska stavbinska družba	121-—
London vista		Tisne srečke 4½, 100 gld.	142-50	Ogerskega	15-80	Montanska družba avstr. plan.	339-—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. 117-22½		Dunavske vravnavno srečke 5½	256-75	Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	59-—	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	428-—
				Rudolfove srečke, 10 gld.	—	Papirnih rubljev 100	253-—

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri tvebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako tvebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 12, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni vteti za dosogo kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnic.